

Prof. dr. Aleksandar Ugrenović:

Projekat zakona o šumama¹ i njegova šumarsko-politička osnovica.

Uvod.

Naše je ujedinjenje izbacilo na površinu i mnoga privredna pitanja. Među ovima je u prvoj vrsti i šumarsko pitanje. Iako šumsko gospodarstvo u nas po svojoj važnosti i po obimu dolazi iza poljoprivrede, ipak je potreba donošenja novog a i jedinstvenog a zakona o šumama daleko veća, nego li je pitanje zakona za poljoprivredu.

Ovu važnost valja tražiti u nacionalno-ekonomskim osobama šumskoga gospodarstva uopće a u našim šumarskim i nacionalno-ekonomskim prilikama napose.

Dok se poljoprivredno zakonarstvo ograničava na uski obim poljoprivredne policije (poljsko redarstvo), dotle šumarsko zakonarstvo obuhvata daleko veće područje (šumarska policija, ekonomisanje šumom, nadzor nad ekonomisanjem, uprava šuma, kažnjavanje). Dok u poljoprivredi nema sa strane vlasti gotovo nikakova zahvatanja u samo ekonomisanje posjednika, dotle je kod šumskoga gospodarstva to zahvatanje još i kako duboko. Dok u poljoprivredi susrećemo isključivo jednostavnu individualnu posjedovnu formu (fizička lica), dotle u šumskom gospodarstvu prevladava savršenija kolektivna posjedovna forma (pravna lica). Problem poljoprivrede više je problem generacije, koja danas živi, dok je šumsko gospodarstvo problem, na kojem su interesovani i nizovi generacija, koje će tek doći.

Prošlo je doba kad je šuma bila samo sklonište u borbi protiv narodnog neprijatelja, spremište oružja,² bogodano ispasište bez kraja, nepresušno vrelo dobara: drveta, paše i kulturnoga tla. Danas je njen zadatak posve drugi. Danas se šuma kao stup naše ekonomiske snage i čuvarica našeg općeg blagostanja, treba takovom da održi životom i zajedničkom saradnjom države, sopstvenika i stručnjaka.

Prirodno je dakle, da je pitanje, koje je nošeno ovako brojnim, jakim i dubokim motivima, moralo roditi i potrebu, da se

¹ „Најпрт закона о шумама“. Израдило министарство шума и рудника. Стр. 131. Београд 1922.

² Др. Јовановић Ђоко: „Нов пројекат закона о шумама“. Београд 1911. Стр. 205.

što prije pristupi izgradnji zakona o šumama, koji bi uredio sva ova važna pitanja.

Svakako služi na čast ministarstvu šuma i rudnika, ako je ono pokrenulo pitanje zakona o šumama zanoseći se rečenim motivima. Potomstvo će sa blagodarnošću moći da pribilježi činjenicu, da je zakon o šumama bio među prvima spremljen da bude iznešen pred parlament nove države.

A i nama je želja, da tu činjenicu donošenja novoga zakona o šumama ovdje istorijski utvrdimo i predamo potomstvu. No ujedno hoćemo da istaknemo, da je i Jugosl. Šum. Udruženje potpuno i u pravi čas shvatilo zamašaj ovoga pitanja te je stalo u službu svoje sile kao i sile svojih članova.

Ne smijemo da smetnemo s uma, da je onim časom, kad je pokrenuta saradnja našega udruženja u radu oko stvaranja zakona o šumama, učinjeno tek ono, što nam je kao tradicija ostalo od naših predaka.

Kadgod se u prošlosti našega šumarstva javila potreba, da se donose novi zakon o šumama, svagda su prednici naše današnje jake organizacije dizali svoj glas, da skrenu pažnju državne vlasti na sve one momente, što ih valja uvažiti kod rješavanja ovako zamašnog pitanja. Bilo je to u nekoliko navrata za poslijednjih 50 godina. O tome radu živo nam svjedoči literatura, koja je tim povodom donošena u tadašnjim organima udruženja: »Šumarskom listu« u Zagrebu i „Шумарском гласнику“ u Beogradu. A svjedoče nam i brojni zaključci uprave tadašnjih organizacija, koji su se stvarali te predlozi, koji su se donosili u tome predmetu.^{1,2}

Kad dakle danas Jugoslovensko Šumarsko Udruženje kao cjelina bilo po svojim članovima zauzima gledište u pitanju zakona o šumama, ono vrši samo svoju tradicijsku dužnost.

No ova je dužnost danas daleko veća i teža nego li je igda prije bila. Nigda prije nas nisu preci naši donosili zakona o šumama za tako veliku i prostranu otdžbinu kao mi danas. Nigda nije ovaj zadatak u našoj prošlosti bio tako komplikovan, kao što je danas. Nigda nije za taj posao trebao toliki broj radenika kao danas.

Spoznaja važnosti samoga zakona o šumama, spoznaja što šire saradnje i koristi, što je otadžbina i narod očekuje od toga zakona i od te saradnje — to su bili motivi, koji su pokretali naš rad. Na toj osnovci prihvatili smo se saradnje oko izgradnje novoga zakona o šumama. Mi se dadosmo na posao svjesni, da se radeći na ovom predmetu nismo ni načas odaljivali od tih inte-

¹ „Šumarski list“, Zagreb. Godina / stranica: 1877/7, 110, 1978/27, 1861/277, 291, 1882/238, 254–279, 1883/43 70, 1884/9 – 13, 135 – 141, 152, 183 204, 1885/175–179, 223, 330, 331, 1886/61–63. 22, 1887/352, 1891/395, 1900/522, 523.

² „Шумарски Гласник“. Београд. Година / страница: 1909/40, 95, 164, 139, 291, 322, 367, 373, 1910/101–117, 165, 1911/34.

resa pa se zato nismo ni žacali stvarne i otvorene kritike, gdje god je to bilo od potrebe.

Ovo smo smatrali potrebnim da reknemo kao orijentaciju svakome, kome dopane ruku ovaj naš projekat i obrazloženje.

Naše je udruženje budno pratilo razvoj pitanja o do-
nošenju zakona o šumama. Čim je upravi Udruženja došlo
do znanja, da ministarstvo izrađuje projekat toga zakona, ona
sa svoje sjednice u Zagrebu (1. IV. 1922, sjednički zapisnik
tačka VII.) donosi zaključak, kojim predlaže ministarstvu šuma
i rudnika »da se ne pristupi izradi zakona, dok se na užoj anketi
ne slože stručnjaci u glavnim principima.¹ Na sjednici u Sarajevo
(20.—23. VII. 1922, sjednički zapisnik tačka V.) snova se vraća
na ovo pitanje te predlaže šumarske i pravne stručnjake u ovom
pitanju.² Konačno udruženje prima poziv ministarstva (od 1. XII.
1922, broj 33.362) da prouči izrađeni projekat i da svoje pri-
mjeđbe predloži do 20. XII. 1922. Međutim raspravlja anketa
stručnjaka u Beogradu pitanja zakona u razdoblju od 12. do 20.
XII. 1922.

Kad je Jugoslovensko Šumarsko Udruženje po svojoj I. sek-
ciji rada proučilo nacrt zakona o šumama, što ga je izradilo mi-
nistarstvo šuma i rudnika u Beogradu, steklo je uvjerenje, da u
nacrtu ima i dobrih i loših dijelova. Prirodno je bilo, da je iznijeti
svoje mišljenje o zakonu značilo tačno označiti, koji se dijelovi
smatraju dobrima, a koji lošima. No sad je nastalo pitanje, kako
da se tehnički provede iznošenje onih primjedaba, koje bi tre-
bale da sadrže konkretno gledište Udruženja naprama samom
nacrtu. Bilo je na prvi mah jasno, da je nelojalno ustvrditi, da
neka stvar nije dobra, a da se u isti čas ne kaže, zašto ona i u
čemu ona nije dobra, te kako bi ona morala izgledati da bude
uistinu dobra. Jednako je bilo jasno, da bi tehnički nemoguće
bilo u elaboratu, koji obasiže 39 glava, 394 člana a 131 stranu,
iznijeti sve primjedbe, ispravke, dopune i izmjene, kojima bi
se moglo potpuno označiti gledište udruženja. A iznijeti zasebno
same gole primjedbe ne bi bilo samo nepregledno i nepotpuno,
već i bez prave vrijednosti. Na taj bi se način sakupila velika
hrpa detalja, koji ne bi bio među se dovoljno povezan. Iz tih se
ulomaka ne bi nikako dala stvoriti prava i potpuna slika zakona,
koji bi odgovarao gledištu Udruženja.

Sa svih ovih razloga odlučio je upravni odbor na predlog
svoje prve sekcije rada, da sve svoje primjedbe i predloge po-
veže u cjelinu tako, da izradi nov nacrt zakona o šumama uz
valjano obrazloženje, te da ovoga predloži ministarstvu šuma i
rudnika. Ovo smo morali to prije učiniti, što je ministarstvo u
čitovanom rješenju tražilo od udruženja, da se donešu »pri-
mjeđbe, predlozi i mišljenje.«

¹ Spis J. . Udruženja broj 127/1922. »Šumarski list«, god. 1922. str. 347.

² Spis J. Š. Udruženja broj 191/1922. »Šumarski list«, god. 1922. str 620.

Posve je dakle neispravno tvrđenje, što su ga iznijeli neki naši listovi, kao da je Jugoslovensko Šumarsko Udruženje prosto »zabacilo projekat ministarstva bez ikakova pretresa«.¹ Naprotiv mi smo zadržali sve dobre dijelove toga nacrtta, kako će se to moći da vidi iz našega predloga i obrazloženja. Naravno da smo neke dijelove nadopunili neke izmjenili a neke opet posvema preradili.

Prije nego udjemo u konkretni naš predlog, iznijeti ćemo neke opečenite primjedbe o ministarskom nacrtu zakona o šumama.

Pored svih nedostataka, koje ćemo detaljno izložiti u našem obrazloženju, valja ipak priznati, da je ministarski nacrt u mnogom dijelu posve dobar. Kako već rekosmo, sve njegove dobre strane pridržali smo i u našem predlogu, što se može da razbere iz upoređivanja ministarskog nacrtta sa našim predlogom. Svišto bi dakle bilo, da ovdje ponavljamo sve te dobre strane.

No potrebno je, da upozorimo na ovome mjestu na generalne nedostatke ministarskog nacrtta u sadanjem njegovom obliku.

1. Prvi i osnovni nedostatak ministarskog nacrtta jest neispravna metoda i nezgodna tehnikarada. Kako razbiremo iz izvještaja delegata ministarstva šuma i rudnika na anketi u Sarajevu,¹ nije se uža komisija, koja je izradivala nacrt, mogla da ni u dvije sjednice (6. III. i 21. III. 1922.) sporazumije o osnovnim načelima. I tehnika rada mijenjana je dva puta. Najprije je (21. III. 1922.) određeno da osnovnih dvanaest dijelova zakona razradi uži odbor a zatim (25. IV. 1922.) zaključeno, da izradivanje pojedinih dijelova preuzmu po dva člana komisije.

Ovaj bi poslednji način tehnike rada bio vrlo dobar, samo da su prethodno utvrđena bila osnovna načela, da je obavljena ispravna podjela materije te da je komisiji dano više vremena. Ovako je ona osnovna grijeska povukla za sobom još i neke druge.

Drugi vrlo važni defekat nacrtta je taj, da uzanj nemaničakova obrazloženja, iz kojega bi se mogle razabrati osnovne misli, koje su rukovodile zakonodavca kod stvaranja zakona. Na taj je način napušten osnovni princip, po kojemu se izrađuju projekti i nacrti zakona uvijek zajedno sa motivama.

Bez takovih je motiva ne samo nemoguće stvoriti sudovaljanosti zakona, već je nemoguće zamisliti i tehnički provesti raspravu ovako komplikovanoga zakona u parlamentu, koji saстоji isključivo od nestručnjaka. Samo uz pomoć obrazloženja, a nikako na osnovu krutog slova zakona, moći će narodno predstavništvo odnosno zakonodavni odbor, uzimajući u pretres ovo pitanje, da dokuči i obuhvati onu važnost veze interesa države i

¹ »Hrvatski drvorjezac«, Zagreb 1922. broj 548 str. 2.

² »Šumarski list« godina 1922. str. 619—620.

šume na jednoj sa ostalim nacionalno ekonomskim pitanjima na drugoj strani.

No pored tehničke nemogućnosti raspravljanja zakonskoga projekta bez motiva, rezultuje odavle još i izvjesna teškoća provođenja takovog zakona u praksi, kad on stane na snagu.

Poznato je, da je baš obrazloženje zakona važno pomagalo kod tumačenja i primjene njegove na praksi, jer se iz zakonskih motiva vrlo često može da razbere intencija zakonodavca, koja se ne da uvjek zbiti u kratke zakonske članove.

3. Zakon je neosporno svojim opsegom prevelik. Nije on prevelik zato, što je nastojao da obuhvati sva područja šumarske zakonodavne djelatnosti, već zato, što se on u nekim pitanjima suviše upušta u detalj, koji je stvar pravilnika i uredbaba, što ih treba da razrađuje egzekutiva a ne legislativa.

Naročito se prezivilo gledište, da se kodifikuju gospodarsko-tehničke, detaljne administrativne i stručne mјere, koje su stvar stručnoga znanja i provođenja zakona. O tom ćemo opširnije govoriti u samom obrazloženju.

4. U nacrt su ušla i neka pitanja, koja prema našem svatanju i prema prirodi same stvari unijespadaju. Ovakovo je glava VII., gradnja željeznica, plavljenje, splavljanje, glava VIII. o strugarama (pilanama). To su isključivo stvari gradjevno policijske i obrtno-poličijske, a ne šumarsko-poličijske vlasti. U tim je pitanjima neki posjednik šume samo stranka, koja može biti interesovana na pitanju provenijencije šumskih produkata te na pitanjima vodnoga prava i gradjevno-poličijskih propisa.

Ne spada u zakon o šumama niti pitanje šumskih radenika (Glava XVI.). To je danas široko sacijalno pitanje, koje obuhvata sve privredne grane te kao takovo ne može da bude predmetom kodifikacije propisa samo jedne privredne grane.

Ne spada u nacrt zakona o šumama niti pitanje činovničko (glava XXXII.), jer se ono mora rješavati zajedno sa cijelim činovničkim pitanjem. Zato govore iskustva, koja smo stekli svagda, kad god je pitanje šumarskih činovnika tretirano zasebno.

Konačno bez efekta je ako u zakon o šumama uđu takovi propisi, koji po svojoj prirodi spadaju u drugi resor (popust poreza čl. 36., prosvećivanje čl. 142). Oni treba da uđu u odnosne zakone.

5. Nacrtu manjka jedinstvenost i cjelovitost, te ispravno grupisanje i podjela materije.

Posve je prirodno, da se od prve redakcije zakona ne može očekivati dotjeranost u tome smjeru. Tu nastaje baš dužnost onih, koji sarađuju na donošenju zakona dakle i našega udruženja — da ispmognu donošenje jedinstvene i cjelovite obrade te ispravnu podjelu materije.

Necjelovitost mora da izbjiga napose onda, kad za izradivanje ovako velikoga zakona stoji na raspoloženje kratko raz-

doblje, koje sili na angažovanje većega broja saradnika, kako je to očito bilo kod ministarskoga nacrta. Tek postepenom redakcijom može da se dotjera ova nejedinstvenost te zakon izgradi u potpunu cijelost. Ova nejedinstvenost ukazuje se još razumljivijom, oko se uoči, da svaki zakon o šumama sadržava u glavnom dvije skupine elementa: stručno-šumarske i stručno-pravne, koje treba razraditi po stručnjacima obiju skupina te ih dovesti u sklad.

Naročito se opaža:

a) Da pojedina poglavja nacrta nisu razrađena jednakom širinom odnosno da stepen širine u obradi ne odgovara uvijek važnosti pitanja.

b) I logično i stvarno nepotpuno i neispravno udešena je posljeda gradje. U I. dijelu izmiješane su opće odredbe (glava I.) sa šumarsko-policajskima (II., III., XVIII., ilV.), sa ekonomskima (IV., VII., X., XI., XII., XIII., XIV.) sa šumarsko (agrarno) političkima (XVII., XIX., XX.) sa administrativnima (V., VI., XV.) socijalno-političkima (XVI.) građevno (obrtno) policijskima (XVIII.). U II. dijelu izmiješane su ekonomске odredbe sa šumarsko-političkima u III. administrativne sa kaznenima.

c) Neke se stvari ponavljaju bez potrebe.

d) Neke stvari stoje u direktnom protuslovju (nužna odbrana čl. 133 i čl. 367).

Kako se iz ovih načelnih prigovora vidi, osnovni je defekat u tome, što je metodika, kojom je ministarstvo izradivalo svoj nacrt, neispravna, a tehnika rada nedostatna. Umjesto deduktivnoga puta t. j. silazeći od utvrđenih osnovnih misli do konkretnih zakonskih ustanova, ministarstvo je odabralo obrnuti induktivni put, polazeći od konkretnih mjera, koje treba kodifikovati. No i kod toga je napo puta zastalo, jer uz nacrt nije izrađeno nikakovo obrazloženje. A zakonski nacrti bez obrazloženja nisu nikad potpuni.

Naprotiv smo izrađujući naš predlog odabrali put deduktivni za koga držimo, da je metodički ispravniji. To će reći mi smo, korakajući iz širega u uže, postupali ovako:

1. Prije svega uglavili smo osnovne principe, na kojima treba, da počiva zakon.

2. Na osnovu toga utvrdili smo glavne hrpe materije

3. Zatim smo izradili okosnicu zakona (na sjednici I. sekcije u Zagrebu), te ovu proširili (na sjednici upravnoga odbora u Mariboru).

4. Zatim smo na osnovni te proširene okosnice detaljno razradili osnovne misli, upoređujući pri tome ministarski nacrt sa našim predlogom.

5. Konačno smo redigovali sam tekst zakona.

Da prikažemo postanak našega predloga, treba da ovdje prođemo još jednoć sve one faze, koje smo netom spomenuli.

Osnovna načela. Tlo, na kojem stoje šume — bez ikakova obzira na današnjeg njegovog sopstvenika ili posjednika tih šuma — opće je dobro sviju generaciju sadašnjice i budućnosti. Sa tlom valja postupati tako, da od toga bude jednaka i trajna korist svima generacijama. Tlo će se održati u trajnoj vrijednosti, ako se trajno održi njegova produkcijona snaga. Na izvjesnim tlima (apsolutno šumsko tlo) može taj zadatak trajno da izvrši samo šuma.

Kod šuma, koje su svojina javno-pravnih lica, i jedan dio drvene mase (nepotrošivi drveni kapital, normalna drvena zaliha) zajedničko je dobro sviju generaciju. I s njom se mora postupati tako, da od toga bude jednaka i trajna korist svima generacijama.

Svojina je nepovrediva, no nitko ne smije postupati tako da upotreba bude na štetu cijeline (ustav čl. 37.).

Šumsko gospodarstvo i poljoprivreda dva su jednak vredna faktora našega života, koji se moraju međuse ispomagati. Ne smije se favorizovati jedan na štetu drugoga.

Konačni cilj svih agrarno-političkih mjera jest dizanje intenziteta produkcije tla, a u cilju dizanja općega blagostanja.

Budući da smo mi eksportna zemlja, potrebno je da šumska proizvodnja podupire trgovinu i industriju.

Grupacija. Ako obuhvatimo jednim pogledom svu materiju, koja ulazi u zakone o šumama, onda već na prvi mah udara u oči, da se ona može grupisati u ove zasebne cijelovite grupe: šumarska policija (čuva javne interese, ograničava i služi se prisilnim mjerama), ekonomisanje (služi privatnim interesima sopstvenika, sloboda raspolaganja no kod izvjesnih kategorija traži nadzor nad tim raspolaganjem), šumarska (agrarna) potitika (služi interesu javnom i privatnom, no država ne poprima prisilnih mjera, već samo unapređuje i potiče), uprava i kažnjavanje (svaka od posljednjih dviju grupa veže se o prve dvije).

Da te grupa zaista čine zasebne cijelene, najbolje se razbire iz činjenice, da se one kao takove nalaze u brojnim zakonima o šumama, te da se donose često puta za te grupe posebni zakoni.

Dispozicija (podjela) građe nadaje se sama po sebi, a na osnovu gornje grupacije. Osnovne su grupe pridržane te iz njih u našem predlogu sačinjeni zasebni dijelovi (II. do uključivo IV.). Njima je sprijeda dodan dio prvi, u kojem su obrađeni osnovni pojmovi (pojam šume i kategorisanje šuma prema sopstvenosti). Straga je priključen dio o prelaznim naređenima, kojega obično na tome mjestu sadrže i mnogi drugi zakoni.

Ta osnovna dispozicija razrađena je detaljno ovako:

I. Dio. Opća naredenja:

Pojam šume

Podjela prema sopstvenosti

II. Dio. Šumarsko-policijiska naredjenja:

1. Glava: Krčenje
Pustošenje
Pošumljenje
Zaštitne šume i zabrane
2. Glava: Zaštita od vjetra
Zaštita od insekata i zaraznih bolesti
Paša i žirovina
Šumski požar

III. Dio. Šumarsko-privredna naredjenja:

1. Glava: Opće odredbe
2. Glava: Posebne odredbe
 - A) Za državne šume
 - B) Za šume samoupravnih, javnopravnih i privatnih lica
 - C) Za šume otorećene servitutama
 - D) Za šume fizičkih lica
3. Glava: Iznošenje šumskih produkata
4. Glava: Pašnjaci (ispasišta)

IV. Dio. Unapređivanje kulture tla šumarskava opće:

1. Glava. Kraš, goljeti, živi pijesak, bujice
2. Glava. Dioba šuma
Šumske zadruge
3. Šumarska nastava i prosvjeta
4. Šumski fond

V. Dio. Šumska uprava:

1. Glava. Opće odredbe
2. Glava. Posebne odredbe

VI. Dio. Šumarsko-policajski prestupci i prekršaji:

1. Glava. Opće odredbe
2. Glava. Posebne odredbe
3. Glava. Nadležnost i postupak

VII. Dio. Prelazna naredjenja.

Ova je okosnica proširena razrađivanjem pojedinih dijelova, te su opširno razrađene osnovne misli, no tako, da tim bude

ujedno svetljen i ministarski nacrt. Na osnovu tih misli konačno je redigovan tekst nacrta.

Težište našega rada jest u obrazloženju a ne u zakonskom tekstu.

Obzirom na tehniku rada treba istaći ovo: Kao što bi neispravno bilo izrađivanje zakona o šumama posvema prepustiti pravnicima, a bez saradnje šumarskih stručnjaka, bilo bi jednako neispravno izvršiti izrađivanje samoga zakona po šumarskim stručnjacima a bez saradnje pravnika. Zato niti ovaj naš predlog ne smatramo sa naše strane dotjeranim u pravnom smislu, jer on prije konačne redakcije treba da prođe još i ruke pravnika, specijalista za šumarsko zakonodavstvo.

Ovdje treba napose istaći još teškoće, na koje nailazi se kod izrađivanja zakona o šumama, i momente, na koje se kod toga valja osvrnuti. Samo na taj način, t. j. ako uočimo te teškoće i momente, moći ćemo da ispravno prosudimo način i rad, kojim se kod stvaranja ovakovog zakona mogu da savladaju sve prepreke, što stoje na putu.

1. Zakon o šumama po svojoj je prirodi takav, da se on ne može da izrađuje samostalno to će reći bez ikakove obzira na ostale državne zakone. Naprotiv je potreba toga osvrтанja vrlo jaka, jer se zakon o šumama bilo direktno bilo indirektno vezuje o brojne druge zakone. Lako je tu vezu održati, ako je odnosni zakon već stvoren, pa je veza evidentna. Daleko je to teže ondje, gdje se radi o zakonima, koji će se tek stvariti. Kako je zakon o šumama preliminovan među prvima, koji će se iznositi pred parlament, razumljivo je, da je teškoća u tome, da se već kod njegovog donošenja uzme primjerena obzira i održi veza sa zakonima, koji će se tek donositi iza njega.

Od zakona, s kojima zakon o šumama stoji u vezi, valja naročito uzeti u obzir ove:

Ustav (pretres (čl. 11), štete učinjene po državnim organima (čl. 18), zaštita radnika (čl. 23), obezbeđenje radnika (čl. 31), svojina (čl. 37), eksproprijacija velikog posjeda, zaštitne šume, zemljoradnici (čl. 41), servituti (čl. 42), otuđivanje državnih dobara (čl. 117).

Zakon o opštoj upravi (nadležnost (čl. 1), državne domene (čl. 1), saslušanje oblasnih odbora u stvarima policijske prirode (čl. 12).

Zakon o oblasnoj i sreskoj samoupravi (građevinski propisi, stočarstvo, šumarstvo (čl. 2).

Kazneni zakon (maloljetnost, nužna odbrana, uzimanje stvari ispod zabrane, brisanje znakova, krađa).

Građanski zakon (posjed, vlasnost, servituti).

Zakon o eksproprijaciji uopće, a velikoga posjeda napose.

Zakon o komasacijama (arondacija, enklave, izolovane pozvaničine itd.)

Zakon o porezu (porez za novo pošumljene površine, za zaštitne šume, otpis kod elementarnih šteta itd.).

Zakon o osiguranju radnika (uposlenih kod iskorištavanja šuma).

Zakon školski i univerzitetski (šumarstvo u naučnim osnovima osnovnih i učiteljskih škola, šumarske stručne škole, fakultetska nastava, zavod za pokuse itd.).

Zakon o činovnicima.

Zakon o lovu i ribolovu.

Zakon o čuvanju prirodnih spomenika (zaštitne šume, čuvanje pojedinih stabala), zaštiti ptica (tamanjenje insekata).

Zakon o carinama.

Zakon o vodnom pravu i vodnim građevinama (plavljenje, splavljanje).

Zakon o građevinama { (žicare, željeznice, prodiranje industrijskih preduzeća u blizini šume, opasnost od požara i dima).

Zakon o obrtima.

Zakon o stočarstvu (zajednička paša, uređenje pašnjaka).

Zakon o otkupu servituta (gospodarenje šumama otorećenima servitutama).

Zakon o zaštiti planina (planinska paša, egzistencija planinskoga stočara).

Zakon o kolonizaciji (raseljavanje kraških stanovnika i mogućnost pošumljenja kraša).

2. Zakon o šumama treba da uspešno riješi problem unifikacije dosadanjih zakona. Ovi iako nisu brojni — radi se u glavnome o tri zakona, onome od 3. XII. 1852, 1879 : XXXI., i 31. III. 1891, — ipak je svaki od njih niknuo pod posebnim prilikama, te u velikim razmacima vremena, koji čini gotovo pola vijeka. Dapače od vremena postanja najstarijega zakona do danas preteklo je malo ne tri četvrtine stoljeća. Teškoća unifikacije uvećava se još raznolikošću posjedovnih odnosa. Dok u Sloveniji prevladava privatni mali šumski posjed imamo u Srbiji posla pretežno sa državnim i općinskim šumama. Dok u Bosni imamo državne i privatne šume otorećene servitutima, dotle u Hrvatskoj imamo i državne općinske šume i veliki šumski posjed.

Baš iz tih momenata lako je razabratи, da zakon ne može biti opširan, već naprotiv razmjerno kratak, da uzmogna obuhvatiti unifikacijom sve ove prilike i momente.

3. Već unaprijed moramo biti svjesni, da neće biti moguće, da tom unifikacijom zakona obuhvatimo čitav kompleks šumarskih pitanja. Ne ćemo dakle moći obići potrebu donošenja specijalnih šumarskih zakona.

Ovamo spada na prvom mjestu zakon o pošumljenju krša, golijeti i živoga pjeska. Posve je krivo posmatrati ova pitanja samo kao šumarska. Naprotiv ta su pitanja u isti čas nacionalno-ekonomski, socijalno-politička i šumarsko-politička. To su pitanja, na kojima su u prvom redu interesovana ona samoupravna tijela, na području kojega takovo tlo leži. Ispravno je te u duhu demokratske države da se predstavnistvima interesovanog sa- mounpravnog tijela omogući da sarađuju kod rješavanja tako velikih pitanja. Te su težnje uostalom zadobile svoje konkretnе forme u zakonu o oblasnoj i sreskoj samoupravi.

Specijalni zakon bit će nadalje od potrebe za uređivanje bujica, za lov i ribolov te za detaljnu organizaciju uprave šuma.

4. Što demokratski je neka država, to teži je unjоj položaj šumarskog zaka- narskog. Uporedo sa demokratizovanjem države ne napreduje jednako i opće razumijevanje šumarsko-privrednih pitanja, pa je vrlo teško izmiriti ove dvije težnje. Demokratizovanje ide za pro- širivanjem sloboda sadašnje generacije, a šumsko gospodarstvo sadašnjice redovno neće da zna za žrtve, od kojih će imati koristi buduće generacije. Odatle i onaj poznati karakteristični poz- jav, da je zakon o šumama naš najnepopularniji zakon.

Budući da smo mi demokratska država, možemo s pravom očekivati i borbu protiv zakona o šumama u parlamentu. Mi, koji kao šumari stojimo na braniku interesa ne samo sadanjih već i budućih generacija, moramo biti svjesni toga svoga zadatka. Treba već u ovom času, kad se spremi zakon o šumama, da što jače naglasimo ovu opreku, te da se pobrinemo, da u zakon o šumama zaista uđu takove ustane, koje su kadre da zaštite interese budućih pokoljenja. (Prihodna potrajanost.)

Naprotiv moramo priznati, da danas, gdje su težnje za pro- širivanjem samouprava tako velike, neće biti moguće isključiti učestvovanje samoupravnih tijela kod rješavanja pitanja, na kojima su ova direktno interesovana (krčenje, zaštitne šume i za- brane) iako će stručna strana pitanja ostati posvema u našim rukama.

5. Zakon ne smije da prelazi okvira, što ga je utvrdila nauka. Mogućnost prelaženja ovoga okvira postoji samo kod zaštitnih šuma (klimatski obziri, vjetar), pa nije teško ispravno riješiti to pitanje. Detaljnije ćemo o tome govoriti kod članova o zaštitnim šumama i vjetru.

6. Zakon treba da povuče ispravnu granicu iz- među materije, koju treba kodifikovati a koju treba posvema prepustiti egzekutivi. Krivo bi bilo očekivati uspjeha od uvrštavanja zakonskih propisa za ono, što se ne može da poluci drugim načinom.

Poznato je na primer da u nekim krajevima naš zemljoradnik troši daleko veće količine ogrijevnog drveta, nego li je to po-

trebno. Razlog tome leži 1. u trošenju sirovoga drveta, 2. u upotrebi otvorenih ognjišta, 3. u neiskorištavanju manje vrijednih sortimenata i otpadaka. Prvi se nedostatak može odstraniti razumnom administracijom (pravovremena doznaka), drugi prosvjetom i gradevnom policijom a treći valjanom administracijom i prosvjetom. Čemu dakle unositi propise o tome u zakon.

7. Konačno ne valja zaboraviti, da je pred forumom Evrope zakon o šumama ogledalo naše kulture i ekonomiske snage, mjerilo konsolidovanosti naše države a i vi dan izražaj naše stručne s preme. Dakle i mi kao stručnjaci pojedinci i naše udruženje kao zbroj svih naših stručnih snaga, interesovano je na tome, da zakonom o šumama ne budu samo potpuno i trajno zaštićeni interesi naše otadžbine, osigurani interesi šumarskoga gospodarstva, već usčuvan glas naše struke.

Konačno primjećujemo da u pitanju terminologije i narječja nismo ulazili, jer ih smatramo formalnima. No naglašavamo, da smo pridržali termin »Zakon o šumama«, koji je daleko bolji nego »Šumski zakon«.¹

¹ Riječ »šumski zakon« nikako nije u duhu našega jezika. To je slijepi prevod njemačkog izraza »Forstgesetz«, pri čemu je ostala previđena razlika između »Forste« i »Wald«. Pridjev »šumski« vezan je o pojam šume kao lokaliteta te o ono, što spada šumi kao dijelu prirode bez ikakova obzira na onu saradnju čovjeka, koja nosi ime šumarstvo. »Š um s ki« je cvijet, koji u šumi raste, »š um s ka« je škola, koja je (po ministarstvu narodnoga zdravlja) nedavno podignuta u nekoj šumi, koja sa »š um a r s k o m« školom nema ništa zajednička. »Š um s ki zakon«, »š um s ka politika« upravo su takove jezične i logične nemogućnosti kao n. pr. — »vinski zakon« i »vinska politika«!

Prof. dr. Andrija Petračić (Zagreb):

Vrijednost drveta i ugljena za loženje.¹

Osim mnogih inih probitaka, koje daju šume za blagostanje naroda, leži svakako najveća vrijednost šuma u prihodima na drvetu, koje svake godine iz njih dobivamo.

U prijašnja vremena, kada je bilo šuma svuda u obilju, sjekli su ih ljudi bez ikakvoga reda. No na taj način nerazumnog gospodarenje ponestajalo je šuma posvuda u tolikoj mjeri, da su države stavile uživanje šuma pod svoju kontrolu, kojom hoće osjegurati potrajinost u uživanju tih šuma, t. j. da se površine, na kojima je šuma posjećena, u određeno vrijeme opet pošume. Tako se razvila šumarska služba i počela razvijati šumarska znanost, i to ponajprije u onim zemljama, gdje je šuma ponajviše uzmanjkalo i gdje su šumski proizvodi uslijed toga znatno poskočili u cijeni, jer su se iz drugih država morali uvažati.

Mi duduše u Jugoslaviji imademo još dosta šuma, koje će se morati u nekim predjelima znatno popraviti, no cijene su šumskim proizvodima, a prema tomu i ogrijevnōm drvetu uslijed prilika, nastalih svjetskim ratom tako poskočile, da mi svi teško taj teret u našim kućnim proračunima osjećamo. Pošto je drvo danas radi te svoje cijene takova roba, o kojoj mi vodimo računa, odlučio sam u današnjem predavanju prikazati, od čega se drvo sastoji, kakvu ulogu igra sunce za produkcije drva i za sakupljanje topline u njem, u koliko ovisi gorivost drva o množini organskih tvari i vode u njem, opisat će vam proces izgaranja, navesti načine prodaje ogrevnog drva, te će usporediti ogrevnu vrijednost drva s vrijednošću ugljena.

Drvo je u kemijskom pogledu sastavljeno iz ugljika C oko 50%, kisika O oko 44%, vodika H oko 6% i po prilici oko 1% pepela. U nastajanju t. j. u posve mladom stanju sastoji se drvo iz celuloze $C_6H_{10}O_5$, u koju se odmah počinju inkrustirati razne substance, od kojih su glavne: drvene gume, treslovine, koniferin, vanilin. Celuloza nastaje u lišću drveta t. zv. asimilacijom, t. j. procesom, kod kojega nastaje iz ugljične kiseline iz zraka i vode utjecajem sunčanog svjetla i topline ponajprije škrob ($C_6H_{10}O_5$), koji je kako vidimo u svom kemičkom sastavu jednak sa celulozom; u koju se lahko pretvara. Ja sam ovdje naročito napomenuo utjecaj sunčanog svjetla i topline na nastajanje celuloze i uopće organskih tvari u drvetu, da tim upozorim, da svjetlo,

¹ Predavanje održano na Pučkom sveučilištu u Zagrebu dne 11. I. 1922. Op. p.

koje prolazom kroz lišće dijelom iščesne, obavi u lišću neki kemijski rad.

Kod svakoga kemijskog rada pretvara se kemijska energija u energiju topline ili obratno. Energija sunčanog svjetla i s njom spojena toplina, koja prividno nestaje u lišću, ostaje u lišću i drvu sakupljena u nastalim spojevima kao kemijska energija i biva u drvu čuvana, dok se jedanput ne provede kod izgaranja drva obratni proces, t. j. da se pretvori ta u drvu sakupljena kemijska energija nazad u toplinu i svjetlo.

Eto iz ovoga kratkoga razlaganja vidimo, da sunce, kojemu zemlja zahvaljuje svoj opstanak kao planet, da je to sunce i nadalje izvor i uzdržavatelj života na cijeloj zemlji. Sunčane zrake, uslijed nejednako brzog ugrijavanja zemaljske površine t. j. kopna i mora prouzrokuju vjetrove, sunčana toplina ishlapljuje vodu iz mora, koju vjetrovi nose na kopno, gdje daju kišu i nužnu vlagu, sunčane zrake rastavljaju u lišću bilina ugljičnu kiselinu i stvaraju tim za ljude i životinje ne samo hranu, jer se lišćem, izbojcima i sjemenom bilja hrane ljudi i životinje, nego nam sunčane zrake sakupljaju u drvu uslijed toga kemijskog procesa svjetlo i toplinu za razne naše uporabe, bez kojih si mi život ni zamisliti ne možemo.

Osim ove čvrste substance t. j. celuloze i u njoj uloženih tvari ima u svakom drvetu i znatna količina vode, koja ima vrlo velik utjecaj na gorivost drva. U svježem, t. j. pred kratko vrijeđem posjećenom drvetu ima popreko uzeto oko 45% vode od njegove težine.

Što je drvo mlađe i poroznije, to je u njemu više vode. Zato ima drvo, koje je zadnjih godina nastalo, dakle drvo, koje je u stablu odmah do kore i koje je kod svega našeg drveća svjetle boje, radi čega je nazvano »bijel« ili »bijelik« to ima daleko više vode nego drvo u unutarnjosti debla, tako zvana »srčevina ili srža«, koja je kod većine drveća tamnije boje, radi veće množine napred pomenutih tvāri, koje se u stijene stanica toga drveta inkustiraju. Čim dulje leži posjećeno drvo na zraku i što je tanje cijepano, tim će se bolje osušiti, naročito, ako je zaštićeno od kiše, a tim bolje gori. No i ono drvo, koje je posve dobro na zraku isušeno, ima još uvijek vode oko 10—15% njegove težine.

Izgaranje drva počiva u tome, da se njegove izgorive sastojine, a to su ugljik i vodik, vežu sa kisikom zraka i izlaze kao plinoviti produkti, koji gore, a čvrste neizgorive sastojine ostaju u pepelu. Tvari, koje ostaju u pepelu, su mineralno-metalne sastojine drva, od kojih su glavne kalij, natrij, magnezij, željezo, vapno, fosfor, sumpor itd.

Sam proces gorenja možemo podijeliti u tri faze naime: upalenje, plamen i žeravicu.

1. Upalenje. Da se drvo upali, mora se sa posebno pri- došlom toplinom ugrijati do stanovitog stupnja. Ovo prvo ugri-

javanje djeluje ponajprije na ishlapljenje vode iz drva, a to isparivanje veže znatnu množinu topline, koja se tim gubi, posve bezkorisno za ugrijavanje susjednih predmeta. Čim je dakle drvo vlažnije, tim veću množinu topline treba za svoje osušenje. Osim toga, osobito ako se plamen ne može istodobno preko cijele površine drva raširiti, je izgaranje nepotpuno, jer znatni dio izgorivih djelova drva izlazi nepotpuno izgoren kao dim; ti se dijelovi kao čada slegnu, a pošto je čada sitno razdijeljen ugljik, to tim jedan dio drva ne izgori potpuno, nego izlazi s dimom neizrabljen za razvijanje topline. Osim toga je goriva snaga mokroga drva i radi toga slabija, jer takovo drvo polaganje izgara nego suho drvo.

Ako uspoređujemo gorivu vrijednost mokroga i suhogra drveta po težini, onda je svježe drvo za $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ manje vrijedno od suhogra. U prostornoj mjeri kupljeno drvo, n. pr. u hvatovima, jednak je vrijedno svježe kao i suho, ako ga konsumenat pusti, da se dobro osuši.

Svježe drvo mješano sa suhim drvom daje razmjerno više topline nego samo svježe drvo, jer se u ovom slučaju razbukti plamen preko cijele površine drva, a vodene pare što izlaze ne samo da ne priječe gorenja, nego mu još i pomažu, jer vodene pare budu od ugljika upaljenih suhih komada drva rastvorene tako, da se vodik iste spaja u ugljikovodik, a tim se masa gorivih plinova povećava.

2. Kada upaljeno drvo počme goriti plamem, daje kroz gorenje izlazećih plinova, osobito lahko gorivog vodika, najviše vrućine, a treba za to gorenje pristup zraka. Ako zrak u tom stadiju gorenja drva nema dovoljno pristupa, to je izgaranje nepotpuno, jer izlazi mnogo tvari neizgorenih sa dimom, a zaostaje i više neizgorenih ostataka, a jedno i drugo je spojeno sa gubitkom topline. Kod prejakoga pristupa zraka, dakle kod prejake promaje u pećima, ne daje se plamenu dosta mira za razvijanje topline i za prenošenje te topline na susjetstvo, a mnogo se topline izgubi neizrabljeno.

Najjače djeluje plamen samo kod zgodno ograničenog pristupa zraka, nesmetanog gorenja, kod istodobnog rasprostranjenja vatre preko cijele površine drva, naročito, ako je drvo vlažno. Zato je najbolje, da se za loženje upotrebe ne predebeli, a što kraći komadi drva, a kod toga je dobro, ako se dalje prilaže drvo, nakon što je prvo drvo u peći prestalo plamenom goriti. Kod toga je probitačno, ako se na žeru ne stavljuju novi komadi drva sa onom stranom gdje je kora, jer je ista loš vodič topline i prijeći brzo upalenje komada i potpuno izgaranje njegovo.

3. Iza plamena pretvoriti se drvo u žeravicu, koja daje još preostalu toplinu i to najtrajniju kod što manjeg pristupa zraka. Što je drvo sa manje plamena gorilo, tim je ostala veća množina žere. Žera drži toplinu rekao bi više sakupljenu nego plamen, te

je za to žeravica probitačnija tamo, gdje mora vrućina biti koncentrirana na užem prostoru.

4. Najviše topline dobijemo prema tome iz svakoga drveta, ako zdravo, suho drvo cijepamo ne predebelo, dosta na kratko rezano, od plamena potpuno okruženo, pustimo da izgara ni previše polagano ni prebrzo, istom prilažemo dalje komade drva tek onda, kad plamen počme popuštati, a na koncu kod žere vrata od peći zatvorimo.

Gorivost jedne vrsti drva ovisi dakle u prvom redu o množini vode u njem. No i drvo od raznih vrsti drveća ima raznu gorivu vrednost uz istu množinu vode. Ovisi to u prvom redu od množine tvari u njem, koje mogu izgoriti, t. j. od množine temeljnih sastojina drva. Zato možemo kazati, da kod raznih vrsti drva ovisi goriva vrednost njihova o njihovoj specifičnoj težini. Specifična težina drva je onaj broj, koji nam pokazuje za koliko puta je dotično drvo teže ili laglje od istoga volumena vode. Kako je specifično težije drvo u glavnom i tvrde, to u praksi ima tvrdo drvo kao ogrevni materijal veću vrijednost nego mekano drvo. U tvrda drva ubrajamo od domaćih vrsti: bukvu, grab, hrast, brest, bagrem, klen, javor, jasen, pitomi kesten, krušku, jabuku i brezu. Među mekane vrste ubrajamo: johu, divlji kesten, lipu, topolu, vrbe i sve četinjaču drveće.

Osim o tvrdoći ovisi gorivost raznih vrsti drveća i o gustoci drva, t. j. o njegovoj poroznosti.

Kod vrsti drveća, koja su više porozna, t. j. imaju širje provodne cijevi, je olakšan pristup zraka u nutrinu drva, takovo drvo potpunije izgara, dok gušće drvo, koje gori samo na površini, ostavlja jaču žeravicu. Pošto toplina plamena iznosi $\frac{1}{4}$, a žere $\frac{1}{3}$ razvijene topline, to moraju gušće i jednakо teške vrsti drva kod istoga volumena razviti više topline od poroznijih vrsti.

Naravno je, da gorivost raznih vrsti drva ovisi i o drugim faktorima, tako n. pr. povećava gorivost brezovog drva t. zv. betulin, kojeg osobito ima u kori breze, ali i u drvetu. Veća goriva vrednost smrekovog drveta spram jelovog je jamačno radi sadržaja smole u smrekovom drvetu, kao što se i veća goriva snaga drveta crnoga bora prema drvetu ariša ima pripisati većoj množini smole.

Za iskorišćenje svojih gorivih sastojina su pojedine vrsti drva također različite. Drvo, koje kada gori pucket, kao drvo pitomog kestena, ariša, smreke a donekle i hrasta, razvijaju jaki plamen ali kratkotrajan; vrsti drva, koje polagano i mirno izgaraju kao bukva, grab, breza, daju od sakupljene topline u sebi najviše na svoju okolinu razmjerne spram svoje težine. Kod drva, koje je previše zasmoljeno, ne izgara ugljik potpuno, nego plamen nosi mnogo čade, a to znači, da jedan dio gorive snage izade iz drveta neizrabljen.

No ne samo da razne vrsti drva imaju raznu gorivu vrednost, prema tome, da li su to teške ili lagane vrsti drveća, da li imadu u sebi više ili manje zraka, smole i drugih sastojina, nego mi znademo, da drvo i od iste vrsti drveća nema uvijek jednaku gorivu vrednost. Drvo iz šume na brdu ili od stabla, koje je na samo raslo, ima veću gorivu snagu nego drvo raslo u nizinama ili u sklopu. Drvo debla ima veću gorivu snagu od drva grana, no za nas u gradu, koji kupujemo drvo na skladištima, nema ovo praktičnog značenja, jer mi ne možemo kod naručbe tražiti brdsko drvo. U predjelima, gdje se drvo otprema iz šume tako, da se baca u tekuću vodu šumskih potoka, dakle plavljenjem, ima takovo plavljeno drvo manju izgarnu snagu, koja može biti i 20% manja, jer se u vodi rastope neke izgorive tvari.

Ništa toliko ne škodi gorivoj jakosti drva koliko to, ako je isto od gljiva napadnuto, te prema tome natrulo, jer gljive za svoju hranu troše organske substance, a drvo je kroz to laglje i ima manju gorivu snagu.

A kolika je goriva snaga drva uopće? Ustanoviti je možemo na razne načine. T. zv. tehnička metoda ustanovljenja sastoji u tom, da u peći izgorimo jednakе množine raznog drva, te mjerimo na termometru za koliko je stupnjeva prostorija toplija. Kod ovoga ustanovljenja se pokazalo, da je u našim običnim pećima za podržanje vatre potrebna tako snažna promaja zraka, da p. p. 50% topline ode kroz dimnjak u zrak.

Kod toga se pokazalo, da ako najbolju gorivu snagu bukve označimo sa 100, da su gorive snage:

I. Grab, klen, javor, hrast ca 90—100.

II. Jasen, mladi hrast, brest, kruška, breza 75—85.

III. Staro hrastovo drvo, bor, smreka, jela, ariš, lipa, joka, topola, vrba 50—70.

Fizikalna metoda ustanovljenja gorive snage drva sastoji u tom, da se mjeri koliko vode naravno u posebnim spravama, možemo ugrijati za 1°C sa 1 kg drva. Onu množinu topline, koja je nužna, da se 1 kg ili što je isto 1 litra vode ugrije za 1°C nazivamo kalorijom. Zato mjerimo ogrevnu snagu drva (a isto i drugog gorivog materijala) u kalorijama. Pronašlo se, da 1 kg suhog drva ima oko 3000—4000 kalorija, t. j. 1 kg drva može ugrijati cca. 3000—4000 litara vode za 1°C .

Načini prodaje ogrevnog drveta. Ogrevno se drvo prodaje ili na vagu ili na prostornu mjeru. Od prostornih mjera je kod nas najobičajnije prodavati drvo na hvate. Jedan hват je složaj cjepanica 1 meter dugih 2 metra u širinu i 2 metra u visinu složenih ili 4 metra u širinu i 1 metar u visinu. Prema tome je 1 hvat drva isto što i 4 prostorna metra drva.

Kod toga slaganja nam prodavači slože cjepanice u 2 prostorna metra unakrst, a u 2 prostorna metra su cjepanace složene sve u jednom mjeru. Sve se cjepanice moraju slagati jedna uz drugu, da što manje praznog prostora bude među njima. Čim više prostora među njima, tim manje cjepanica ide u 1 hvat, a to je na štetu kupca, a za probit trgovcu. Razumije se, da ima u 1 prostornom metru, u kom su redovi cjepanica unakrst složeni manje cjepanica, nego u prostornom metru, gdje su cjepanice u jednom smjeru složene.

U trgovini se sortira ogrevno drvo prema običaju ili usancama u tri razreda. U I. i II. razr. spadaju cjepanice i polutke. Cjepanice i polutke I. r a z r. moraju biti potpuno zdrave i ravne, bez kvorga, jer se takove cjepanice mogu bolje slagati u prostorne mjere, te je u takovom hvatu nešto veća drvna masa, nego kod gorivog drva II. ili III. vrsti. Radi lagljeg i boljeg cijepanja smije biti popreko na svakoj cjepanici po 1—2 grane, koje moraju biti glatko odrezane, a ne smiju imati veći promjer od 5 cm. Cjepanice i polutke za I. r. moraju biti nešto deblje nego one za II. r. t. j. cjepanice 10 cm ispod kore, a 16 cm u cijepu a polutke 18 cm kod tvrdih, dok kod mekanih vrsti drva umanjuju se ta mjera za sve dimenzije za 2 cm. Što su cjepanice deblje, to je u složaju veća drvna masa. Naši seljaci to dobro znaju i to često iskorisćuju, pa kada izrađuju u šumi ogrevna deputatna drva za javne zavode, cijepaju u šumi debele cjepanice, a ih ne voze direktno kamo spadaju, nego najprije u svoje dvorište, tamo svaku cjepanicu raskole na 2—3 cjepanice, a tim naprave od 1 postavnog metra krupnih cjepanica $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ postavnog metra sa tanjim cjepanicama, odvezu 1 meter ovih tanjih cjepanica tamo kuda mora voziti, a njemu u dvorištu ostane suvišak.

Cjepanice i oblice v II. r. moraju biti izrađene također iz zdravog dreveta, no dozvoljava se, da $\frac{1}{20}$ od cjelokupnog objema smije biti natrula. Osim toga je dopušteno više glatko odrezanih grana. Dimenzije su, što se debljine i širine cijepa tiče nešto manje od onih I. r. t. j. širina cijepa 12 cm, debljina ispod kore 9 cm a polutke 13 cm. Za mekane vrsti drva su sve ove dimenzije za 2 cm manje.

Oblice su okrugli komadi, izrađeni od tanjeg drva i grana. Na tanjem kraju ne smije ni promjer biti manji od 8 cm, a smije biti i nešto natrula drva. Vrlo grbavi komadi ne smiju se ni kod ove treće klase drva trgovati, jer prijeće dobro slaganje ovih oblica u prostorne mjere.

Drvna masa u jednom hvatu je kod drva I. razreda najveća, nešto je manja kod drva II. r., a još manja kod drva III. r.

Jedan hvat srednje suhog bukovog drva I. r. je težak 2200 kg, II. r. 2080 kg, a III. r. 1920 kg, a hvat zagrebačkih trgovaca, gdje su cjepanice onako slabo složene, jedva je težak i 2000 kg. Jedan hvat bukovih drva rascjepan u podrumu stoji danas 1600 kruna

ili 100 kg 80 kruna, ili 1 kg 80 filera. Prodavači na malo prodaju ga 100 kg po 160 kruna; dakle oni, koji kupuju drvo na malo, po 100 kg u vrećama plaćaju ga dvostruko nego oni, koji u hvatima kupuju.

Osim s drvom ložimo naše peći i sa kamenim ugljenom. Kameni ugalj potiče također od bilina, a nastao je vrlo laganim rastvorbom drvnih ili inih biljnih tkanina, ako su te biline došle pod nepropusni ili teško propusni sloj zemlje ili kamenja tako, da zrak nema pristupa. Kod mrkog drvenkastog ugljena t. zv. lignita vidi se struktura drva još posve jasno. U predjelima, gdje ima dosta treseta, loži se i s njim. Treset se sastoji također od raznovrsnih nagomilanih bilinskih ostataka, koji su se počeli pougljenjivati.

Uspoređujemo li gorive vrijednosti drva i kamenog uglja i drugog gorivnog materijala u kalorijama, dobijemo slijedeće brojeve:

Drvo sa 20 % vode	2500—2800	kalorija
Zračno suho drvo sa 10—15 % vode	3000—4000	"
Mlađi treset	2500—4000	"
Stariji treset	3000—4800	"
Lignit	2500—4000	"
Trifaljski kameni ugljen	4000—4400	"
Krajinski kameni ugljen	4800—5000	"
Antracit	7500—8000	"
Koks	6500—7500	"
Alkohol	7100	"
Petrolej	9600—11000	"

Iz ovih kaloričnih vrijednosti se lahko jednostavnim računom izračuna, koja količina ugljena odgovara jednakoj gorivoj vrijednosti 1 hvata drva.

N. pr.: 1 hvat bukovih drva važe oko 2000 kg. Vrednost toga hvata drva je 5.000.000 kalorija, t. j. $2500 \times 2000 = 5$ miljuna.

T. j. $2500 \times 2000 = 5$ miljuna.

Tima kalorijama odgovara $5.000.000 = 1250$ kg trifaljskog ugljena ili okruglo 12·5 metri.

Jedan hvat drva stoji u podrumu 1600 K, 12 metri ugljena 1250 K, dakle je loženje ugljenom jeftinije nego sa drvom.

Da ljudi radije kupuju skuplje drvo nego ugljen razlog je, da je sa dobrim, suhim drvom vrlo ugodno i zdravo ložiti, jer drvo razvija najmanje plinova, zato ne daje neugodan vonj, a čisto je i ne daje prašine kao ugalj. Naravno, da siromašniji slojevi mnogo računaju sa većom gorivom snagom, a manjom cijenom ugljena, pa kupuju jeftiniji ugljen, s kojim se također lože sve velike peći i parni kotlovi.

Ing. Anton Šivic (Ljubljana):

Pokrajinski gozdni zaklad.¹

V deželah, ki tvorijo ozemlje naše Slovenije, smo imeli posebne zemljedelske zaklade (Landeskulturfonds), ki so jih upravljali deželni odbori oziroma zbori.

V te zemljedelske zaklade so se stekale globe pri določenih vrstah prestopkov, dalje razne takse, volila itd. Vsled odloka ministrstva za notranje zadeve z dne 20. junija 1853., štev. 14.552, vplačevale so se tudi globe, naložene na podstavi gozdnega zakona z dne 3. decembra 1852., drž. zak. štev. 250, v zemljedelske zaklade posameznih avstrijskih dežel.

Na Štajerskem pa je vsled deželnega zakona z dne 1. avgusta 1872., dež. zak. štev. 38, prenehal zemljedelski zaklad kot tak; globe, namenjene temu zakladu, so se od te dobe stekale v občinske ubožne zaklade.

Na Kranjskem pa je bil zemljedelski zaklad leta 1911. združen z deželnim zakladom, v katerega so se stekali raznovrstni dohodki in je iz njega dežela dajala prispevke v razne kulturne svrhe.

Globe, ki so se nalagale po gozdnem zakonu za gozdne prestopke, storjene v političnih okrajih Postojna in Logatec, pa so pripadle po zakonu o pogozdovanju Krasa v vojvodini Kranjski z dne 9. marca 1885., dež. zak. štev. 12, posebnemu pogozdovnemu zakladu. Ta zaklad je upravljala komisija za pogozdovanje Krasa.

Na Koroškem so se poleg glob, naloženih po državnem gozdnem zakonu iz l. 1852., stekali v zemljedelski zaklad tudi globe in izkupila za zaplenjene gozdne pridelke na podstavi deželnega zakona o vzdrževanju gozdov, izdanega dne 1. marca 1885., dež. zak. štev. 13.

Koroški zakon z dne 28. julija 1911., dež. zak. štev. 30, s katerim je bil sicer prej navedeni deželni zakon preklican, obseza isto določbo glede zemljedelskega zaklada, vendar pa še posebej povdarja, da je treba gozdne globe porabiti v prvi vrsti za izboljšanje gozdne kulture in pospravilo lesa, ki so ga plazovi ali druge ujme zanesli v jarke in struge hudournikov.

Po deželnem zakonu o vzdrževanju gozdov, izdanem za Štajersko dne 28. julija 1898., dež. zak. štev. 14 ex 1899, so se na

¹ Primerjaj članek: »Pokrajinski lovski zaklad«, ki ga je pisec objavil v glasilu »Lovec« I. 1923.

Štajerskem imeli stekati globe in izkupila za zaplenjene gozdne pridelke na polovico v občinski ubožni zaklad, na polovico pa v takozvani štajerski gozdni zaklad.

V Prekmurju pa so se stekale globe po ogrskem gozdnem zakonu od l. 1879., § 208, XXXI na $\frac{1}{5}$ v občinski ubožni zaklad, na $\frac{4}{5}$ pa v državni gozdni zaklad.

* * *

Po prevratu so prešli posli bivših avstr. deželnih samouprav na državna pokrajinska oblastva Slovenije. S temi posli je prešla tudi uprava posameznih zakladov v delokrog teh državnih oblastev.

Zemljedelstvo se je odkazalo v Sloveniji deloma oddelku za kmetijstvo, deloma oddelku za gozdarstvo; zato so se tudi zakladi z ozirom na njih namen ločili.

Ker so obstojali za jugoslovenske dele bivše Kranjske, Štajerske in Koroške raznolični gozdni predpisi, bilo je nujno potrebno, te predpise izenačiti. Vpoštevaje vsebino citiranih deželnih gozdnih zakonov za Štajersko (1898) in Koroško (1911), je izdala deželna vlada za Slovenijo dne 19. maja 1920., Ur. l. štev. 241, posebno naredbo, ki je bila uveljavljena za ozemlje vse tedanje Slovenije, z naredbo z dne 5. aprila 1921., Ur. l. štev. 103, pa tudi v Prekmurju (kjer je bil istodobno uveljavljen avstr. drž. gozdni zakon iz l. 1852). Cit. štajerska in koroška deželna zakona pa sta bila razveljavljena.

Vsled prestopkov te vladne naredbe naložene globe in izkušila za zaplenjene predmete se stekajo v območju vse Slovenije v poseben deželnih gozdnih zaklad, ki ga upravlja gozdarški oddelek deželne vlade. V ta zaklad se stekajo na Kranjskem, Koroškem in v Prekmurju tudi globe vsled prestopkov državnega gozdnega zakona (avstr. zak. štev. 250 de 1852), le na Štajerskem se globe, naložene po drž. gozd. zakonu, plačujejo v občinski ubožni zaklad, ker je tam ostala določba cit. zakona iz l. 1872. še vedno v veljavi.

Omeniti mi je, da je bila naredba deželne vlade z dne 19. maja 1920., Ur. l. štev. 241, glasom zakona z dne 28. februarja 1922., Ur. l. štev. 383, uzakonjena.

Glasom tega zakona je ustanovitev deželnega, odslej »pokrajinskega« gozdnega zaklada priznana.

Za upravo tega zaklada še ni bil izdan nikak štatut, vendar je pristalo ministrstvo za šume in rudnike na načrt, ki obsega sledeče določbe:

1.

V zmislu § 22. naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 19. maja 1920., štev. 241 Ur. l. — sedaj uzakonjene z zakonom z dne 28. februarja 1922. — se ustanavlja deželni, sedaj »pokrajinski« gozdni zaklad za Slovenijo.

2.

V pokrajinski gozdni zaklad se stekajo:

- a) denarne globe za prestopke gozdnega zakona z dne 3. decembra 1852., avstr. drž. zak. štev. 250 (izvzemši Štajersko) in zakona z dne 28. februarja 1922., Ur. l. štev. 383;
- b) izkupila za gozdne pridelke, ki so zapadli v zmislu § 21. zakona z dne 28. februarja 1922., Ur. l. štev. 383;
- c) ustanove, darila, dediščine in volila v koriščenu temu zakladu, oziroma v obče gozdarske svrhe.

3.

Sredstva tega zaklada se uporabljajo:

- a) za zalogo tiskovin, potrebnih v izvršitev gozdnih zakonskih predpisov in za druge gozdarskopol. oblastvom v svrhu pospeševanja gozdarstva potrebne tiskovine;
- b) za nagrade in podpore za vzorno gozdorejo, nasadbe, remuneracije za strokovne tečaje itd.;
- c) za prispevke v pospeševanje gozdarske literature, za poučne in poljudne spise, gozdarske razstave in zbirke;
- d) za izpolnitve strokovne knjižnice gozdarskega odseka pokrajinske uprave (tč. odseka A gozdne direkcije);
- e) za podpore ponesrečenim in onemoglim gozdnim čuvajem, njih vdovam in sirotam (v kolikor ne skrbi zanje pokojninski zavod za nameščence), za remuneracije vzorno delujočim občinskim, oziroma javnim gozdnim čuvajem izven državnega nameščenja.

4.

Uprava tega zaklada je poverjena (tč.) odseku A gozdne direkcije, kateremu pošiljajo okrajna politična oblastva izterjane globe in morebitna izkupila zaplenjenih predmetov.

Imovina se mora pupilarno varno naložiti.

Glavnica se sme uporabljati, ako v posamezne izdatke poprej privoli ministrstvo za šume in rudnike.

Z obrestmi sme razpolagati po potrebi in v zmislu predpisov statuta načelnik odseka A gozdne direkcije.

Obračun se koncem vsakega koledarskega leta zaključi in predloži, ko je bil revidiran, ministrstvu za šume in rudnike v odobritev.

* * *

Dostavil bi še, da bi bilo iz javnih in zasebnih interesov posebno za male gozdne posestnike važno, da bi dobivale iz gozdnega zaklada primerno podporo okrajne, občinske in tudi državne gozdne drevesnice, dokler jih država zadostno ne podpira ali se same ne morejo iz lastnih dohodkov vzdrževati.

Ker pripadnost gozdnega zaklada začetkoma ni bila jasna, vpostavljal je gozdarski oddelek prvotno vse dohodke in izdatke v državni proračun. Vodil je vsakoletne obračune ter strogo pazil na to, da se pri izdatkih niso prekoračili zneski, ki so bili v budžetu vpostavljeni.

Začetkom leta 1922. pa je ministrstvo za gozde in rudnike izdalо načelno naredbo o začasnem upravljanju s pokrajinskim gozdnim zakladom.

Ta naredba, ki velja do končne rešitve na temelju ustave, določa, da razpolaga z obrestmi zaklada načelnik odseka A gozdarskega oddelka pokrajinske uprave (gozdne direkcije) v zmislu zasnovanega statuta. Za izdatke na račun glavnice tega zaklada pa se mora prositi predhodne odobritve pri ministrstvu za gozde in rudnike.

Gozdni zaklad v budžetu za leto 1922/23 v »rashodih« ni več vpostavljen, pač pa je — najbrž pomotoma — še vedno naveden v »prihodih«.

* * *

Posnetek iz obračunov deželnega, sedaj „pokrajinskega“ gozdnega zaklada:

A. Pred ustanovitvijo posebnega, enotnega gozdnega zaklada:

L. 1918:

Dohodkov nobenih.

Izdatkov nobenih.

Opomba: Do 1. novembra 1918. so se stekale globe v zaklade posameznih avstr. dežel, ki so jih upravljale bivše deželne uprave.

L. 1919:

Dohodkov	10 K
--------------------	------

Izdatkov nobenih.

Opomba: Vsled prevratnih razmer je bilo malo glob naloženih in izterjanih.

B. Po ustanovitvi enotnega gozdnega zaklada:

L. 1920:

Dohodki od denarnih glob vsled prestopkov gozdnih zakonov	14.735 K
---	----------

Izdatkov nobenih.

L. 1921:

Dohodki od denarnih glob vsled prestopkov gozdnih zakonov	44.561 K
---	----------

Izdatkov nobenih.

Premoženjsko stanje koncem 1. 1921.	59.306 K
---	----------

L. 1922:

D o h o d k i :

Preostanek koncem l. 1921. (v dinarjih)	14.826	Din 50 p
dohodek od gozdnih glob	24.370	Din — p 39.196 Din 50 p

I z d a t k i :

Stroški čekovnega prometa	82	Din 93 p
9 komadov »Šumarskega lista« za državne gozdarske urade	450	Din — p
tiskovine za gozdni katerster	2.473	Din — p 3.005 Din — p
ostane torej koncem leta 1922.		36.190 Din 57 p
ne prištevši obresti, ki se imajo od 1. januarja 1923. posebej obračunavati		

*Ing. Alfred Lohwasser (Busovača):***Računanje amortizacijone tangente.**

Običaj je, da se za dugotrajne ugovore šumska taksa ustanovi za svaku godinu odnosno za svako područje napose. Prema količini drveta, koja će se na temelju osnove za sjeću u pojedinim godinama usjeći, računa se poprečna taksa.

Da li je taj način računanja u svim slučajevima ispravan, o tome će eventualno drugi put koju riječ više reći.

Kod spomenutog načina računanja šumske takse ulazu se investicije, koje predstavljaju proizvodne troškove, kao što su razna prometa za dulji niz godina, za koja valja u račun uzeti takozvanu amortizaciju tangantu.

I ovom prilikom mogu se pozvati na članak g. profesora Veselya (Sarajevo), izašlom u broju 2. „Šumarski list“ 1922., u kojem je razložen pojam amortizacijone tangente. Prema tome računa se amortizacija tangenta kao godišnja renta iz početne vrijednosti svih investicija.

Dakako, može se ta tangenta izračunati i iz konačne vrijednosti tih investicija, ali na matematski ispravan način. I ako su brojke i rezultati u ovakim kalkulacijama samo pobližni, način računanja valja da bude ispravan.

Običaj je, du se amortizacija tangenta računa po formuli

$$A_r = A_k \frac{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1} *$$

* Ta je formula dobivena iz poznatog oblička „početne vrijednosti periodičke rente“ $K = r \frac{1 \cdot 0 p^n - 1}{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}$. Op. Ur.

Po toj se formulii amortizacijona tangenta smatra godišnjom rentom, koja unilazi kroz vrijeme trajanja eksploracije koncem svake godine.

U prošlom broju „Šumarskog lista“ uz predpostavku, da se ta taksa polaze svake godine unaprijed, postavio sam kao ispravnu formulu za računanje šumske takse za dugotrajne rukove, slijedeću formulu: $S = \frac{1}{1.0p} [P - T(1.0p + 0.0p_1)]$, gdje znači:

- S šumsku takstu,
- P prodajnu cijenu,
- T proizvodne troškove,
- p dozvoljeni kamatnjak za uloženi kapital,
- p_1 poduzetnički dobitak u postocima.

Kod dugotrajnog ugovora mogu se godišnji proizvodni troškovi smatrati godišnjom rentom, koja se odmah izdaje i potom početkom svake godine.

Ako sa T_k označimo početnu vrijednost rente, to je ova renta

$$T_r = T_k \frac{1.0p^n \cdot 0.0p}{1.0p^n - 1} \times \frac{1}{1.0p}.$$

Budući da se amortizacijona tangenta računa isto tako, kao i ta renta, to je vrijednost njena po istoj formuli

$$A_r = A_k \frac{1.0p^n \cdot 0.0p}{1.0p^n - 1} \times \frac{1}{1.0p}.$$

Ako se vrijednosti za T_r i A_r uvrste u gornju formulu, to je:

$$\begin{aligned} S &= \frac{1}{1.0p} [P - T_k \frac{1.0p^n \cdot 0.0p}{1.0p^n - 1} \times \frac{1}{1.0p} (1.0p + 0.0p_1) - A_k \frac{1.0p^n \cdot 0.0p}{1.0p^n - 1} \\ &\quad \frac{1}{1.0p} (1.0p + 0.0p_1)] = \frac{1}{1.0p} [P - T_r(1.0p + 0.0p_1) - A_r(1.0p + 0.0p_1)] \\ &= \frac{1}{1.0p} [P - (T_r + A_r)(1.0p + 0.0p_1)]. \end{aligned}$$

Iz oblika ovih formula slijedi, da se T_r i A_r smiju zbrojiti samo u onom slučaju, ako su obe veličine računate kao istovrsne rente. Ako se računa A_r kao renta, koja unilazi odnosno izdaje koncem svake godine kroz n godina, dakle po formuli

$$A_r = A_k \frac{1.0p^n \cdot 0.0p}{1.0p^n - 1},$$

to se mora vrijednost ove rente za godinu dana diskontirati, pa potom u formulu uvesti još faktor $\frac{1}{1.0p}$, a to znači, da se A_r u formuli mora umnožiti sa faktorom

$$\frac{1 \cdot 0 p + 0 \cdot 0 p i}{1 \cdot 0 p} = (1 + \frac{0 \cdot 0 p i}{1 \cdot 0 p}),$$

i ako je T , vezan sa faktorom $(1 \cdot 0 p + 0 \cdot 0 p i)$.

Iz ovoga svega slijedi, da amortizaciju tangentu ne valja računati kao rentu, koja unilazi koncem svake godine, nego kao takvu, koja unilazi odmah, te dalje početkom svake godine. Dotični faktor za pretvaranje početne vrijednosti investicijskih troškova u amortizaciju tangentu nije dakle faktor

$$\frac{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1}, \text{ nego faktor } \frac{1 \cdot 0 p^{n-1} \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1}$$

odnosno gledom na tablice anuitetnih faktora

$$\frac{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1} \times \frac{1}{1 \cdot 0 p}.$$

Do tih prostih matematskih formula dolazimo ovim logičnim zaključivanjem:

Ne sumnjivo je, da sve investicije kod pojedine eksplatacije kao i svi drugi godišnji proizvodni troškovi, moraju se unaprijed uložiti, pa je jasno, da se i svi investicijski troškovi moraju također pretvarati u istovrsnu rentu, ako se rente proizvodnih troškova i investicija žele zbrajati.

Na tome se ništa ne mijenja sastavljanjem amortizacijone osnove.

Ta otplatna osnova može se sastaviti i sa faktorom $\frac{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1}$ i sa faktorom $\frac{1 \cdot 0 p^n \cdot 0 \cdot 0 p}{1 \cdot 0 p^n - 1} \frac{1}{1 \cdot 0 p}$.

Formula $S = \frac{1}{1 \cdot 0 p} [P - (T + A)(1 \cdot 0 p + 0 \cdot 0 p i)]$ izražava jasno

financiski odnošaj, koji postoji između kupca i prodavaoca. Po toj formuli tereti amortizaciju tangentu samo šumsku taksu. S uplatom šumske takse amortizira se u smislu formule investirani kapital, pošto plaća kupac za taj iznos manje. Sa uplatom zadnjeg obroka ove takse mora dakle i amortizaciju tangentu biti amortizirana.

Ing. Milan Marinović (Zagreb):

Izkorištavanje šuma u vlastitoj režiji.

(Nastavak.)

4. Režija sa socijalnog stanovišta.

Među produkcijonim faktorima u šumskom gospodarstvu nema rad one vrijednosti, što je ima u industriji, dapače ni tolike, kao u ostalim granama prvočne proizvodnje, n. pr. u poljoprivredi.

Zato se veli za šumarstvo, da je u pogledu rada ekstenzivno i to vrijedi jednakost za intelektuelni kao i za manuelni rad. Šumar može kraj najintenzivnijeg gospodarenja s malo personala dobro upravljati s površinom do 3000 ha, a kod ekstenzivnog gospodarenja i s mnogo većom površinom, što je u poljoprivredi nemoguće.

Isto se tako uzima za potpuno iskorišćenje radne snage jednog radnika za godinu dana 45—80 ha šumske površine, dok se u poljoprivredi računa samo 2—7 ha.¹

Uza sve to je rad vrlo važan činbenik u šumskom gospodarstvu, a u poratno vrijeme se sve više diže vrijednost rada. Usljed sve veće skupoće živežnih namirnica u prodajnoj cijeni izrađenog drveta zauzimaju proizvodni troškovi sve veći postotak na štetu šumske takse i poduzetničke dobiti.

Obzirom na važnost šumske privrede u našem državnom kućanstvu ovo je bez sumnje činjenica, koje se važnost ne smije podcenjivati i koja prema stanovitoj promjeni valutarnih prijelika može imati teških posljedica, pa zato zaslužuje pažnju.

U našem šumskom gospodarstvu nemamo stalnih šumskih radnika, kakovih nalazimo u njemačkim državama, u Austriji, u Čehoslovačkoj, Erdelu itd. Naši šumski radnici u pretežnoj su većini sezonski radnici, što su zaposleni na svojim njivama, livačima i sa svojim blagom, a kad svoje poslove posvršavaju, traže zarade u obližnjoj šumi, ili ako tamo nema posla, polaze u druge pokrajine, a priličan broj odlazi za kruhom i u inozemstvo. Ima i takovih šumskih radnika, ali u manjoj mjeri, koji nemaju nigdje ničega te žive jedino od šumskog posla; za njih je pitanje zaposlenja u šumskom poslu ujedno i pitanje kruha.

Što u glavnom vrijedi za šumske radnike to vrijedi i za krijače, koji se svih od reda rekrutiraju iz okolnog seoskog žiteljstva

¹ Dr. Endres: Handbuch der Forstpolitik 1922., str. 53.

te im je kirija više manje nuzgredna zaslужba; iznimke su krijaš bez zemljišta i drugog posjeda, kojima je kirija — obrt.

Iz toga ne slijedi, da šumski rad imade za našeg seljaka tek neku neznatnu vrijednost. I u nizinskim šumama, gdje je dosta poljoprivrednog zemljišta te seljak u šumskom poslu učestvuje samo kao kirijaš, — zaslужuje on kod toga svote, koje nisu od malog značenja. Ipak vrijednost toga posla po svojoj ekonomskoj važnosti iščezava pred šumskim poslom u brdskim krajevima, gdje je tlo mršavo i oskudno te sezonski i sporadični šumski posao daje žiteljstvu veću zaradu od cijelokupnog prihoda, što mu daje neracionalno obrašteno zemljište i ekstenzivan uzgoj blaga. Naravski, da je najveća važnost šumskog posla na mjestima, gdje je žiteljstvo tako siromašno, da mu je šumski rad jedino vrelo prihoda, pa ako takovog ne nalazi kod kuće, mora za njim u tuđinu. Tu dobiva šumski rad pored ekonomskog još i veliko socijalno značenje.

Kad je tome tako, onda s gledišta općenitosti ne može biti svejedno, da li se šumski radnik zaposluje i u kojoj mjeri, kako se plaća itd. Mjera zaposlenja ovisi o intenzivnosti gospodarenja. Pretpostavka za intenzivnost je u jednu ruku izgradnja prometnih naprava, a u drugu ruku odabiranje valjanog načina unovčenja šumskih produkata.

Vidjeli smo, da samo velikim ulaganjem kapitala izgrađena prometna srestva omogućuju upotrebu mnogo rada, t. j. provedbu onih radova, koje isključuje ekstenzivno gospodarenje.

Ekstenzivno gospodarenje s dugotrajnim ugovorima, čistim sjećama, prodajom starih sastojina na panju zahtijeva svakako manji i jednostavniji posao, nego li intenzivno gospodarenje, koje pretpostavlja oslobođanje, čišćenje, proredu, razne stupnjeve oplodne ili preborne sječe, potpuno iskoraćenje sjećina, izgradnju za sve to potrebnih prometila, upravnih i obrtnih zgrada i naprava, racionalno iskorištavanje nuzgrednih užitaka, naročito sjemena, uređenje planinskih pašnjaka, lova i ribolova itd., jednog riječju zaposluje radnika kroz čitavu godinu.

Sve je to moguće samo onda, ako vlasnik šume zadrži eksplotaciju u svojoj ruci te je ne prepušta kupcu sjećina, koji ovakove poslove neće i ne može provadati.

Osim povišenja količine posla u stanju je vlasnik šume da taj posao i bolje nagradi. Kupac, što uzima neporušena stabla i računa s visoko plaćenom taksom, promjenom valute i tržišta, visokim kamataima obrtnog kapitala, eventualnim nepogodama vremenskim i sa sijaset nepredviđenih neprilika, a konačno želi i da nešto zaradi, — nastojat će na svaki način, da na račun te dobiti snizi visinu proizvodnih troškova na štetu radnika i vozača. To će postići tim lakše, što je veća ponuda radne snage; u takovim slučajevima kod većih eksplotacija monopolizuje eksplotator radnu snagu i sva mu je okolica tako reći prepuštena na milost i nemilost.

To je posve razumljivo, jer trgovac nema smisla za sentimentalnost niti se može od njega zahtijevati, da radi sebi na štetu iz nekih viših interesa. Zato je pozvana država.

Dokazali smo, da u slučaju izradbe u režiji nema onog rizika, radi kojega mora biti velik poduzetnički dobitak, otpadaju kazni za kupljeni materijal i kratko vrijeme od kupnje materijala do prodaje prerađenog drveta isključuje svaki riziko. Radi toga može poduzetnički dobitak biti manji i ne mora se povećavati na štetu proizvodnih troškova, nego baš obratno: *dio onog viška poduzetničkog dobitka, što je poduzetnik ubirao na račun svog rizika a na štetu radnika i vozača, može ići u korist ovih potonjih, a da se pri tom ne povisuje cijena drveta, nego se još i snizi.*¹

Usljed toga, što se kod prodaje drveta na panju svake godine ili u kratkim vremenskim razmacima mijenjaju kupci, podvrgnut je promjeni i čitav sistem upotrebe radne snage i izvoza. Dok jedan poduzetnik upotrebljuje domaće radnike, drugi ih dovodi iz ostalih krajeva; jedan upotrebljuje svoje vlastito blago, drugi polaže tračnice za izvoz, treći upotrebljuje blago domaćih žitelja itd. Sve je to uzrok, da je s prodajom na panju skopčana nestalnost i nema onog jedinstvenog postupka, koji bi stvorio jak kader šumskih radnika i kirijaša, koji bi u svojim šumama našli jednoličnu i stalnu zaradu te se ne bi potucali od nemila do nedraga po stranom svijetu u isto doba, dok uslijed zatvorenih šuma i ekstenzivnosti gazdovanja gnije u njima toliko drvo.

Vlasnik šuma, koji sam eksploratiše, poduzimlje sve potrebne mjere bez obzira na promjene kupaca šumskih proizvoda. Računajući s cijelom periodom dotičnog eksploracionog područja gradi stalne upravne i obrtne zgrade, radničke stanove, kolibe i zakloništa, stale i spremišta te jednom zasnovani sistem mijenja tek vrlo rijetko i u skrajnjoj nuždi tako, da okolno žiteljstvo može voditi točan račun o vremenu i količini zarade u tim šumama.

Isto vrijedi i za šumska prometila.

Dokazano je već, da trgovac, koji sam gradi šumska prometila, računa s kratkim amortizacionim vremenom i što je kraće vrijeme, to prolazniji značaj imadu takova prometila.

Izvoz šumskih produkata po takovim putevima je ubistvo i za vozača i za blago, koje brzo propada, što opet nepotrebno povisuje izvozne troškove.

Ako država kao vlasnik svojih prostranih, zatvorenih šuma preuzme izgradnju prometila radi uvođenja racionalnog i intenzivnog gospodarenja, onda će ti putevi svakako imati karakter trajnosti i po njima će biti omogućen izvoz drveta kroz

¹ Ovo vrijedi dakako za mirnodopsko stanje i srednje prilike, jer su danas u većini slučajeva plaće šumskih radnika i vozača postigle tako reči maksimum. (Op. pisca.)

cijelu godinu, a ne samo u stanovito doba i to samo u slučaju povoljnog vremena. Usljed povećanog rada i potreba ovakovog šumskog gospodarenja povećava se i broj izvoznog blaga, koje ne planduje po pašnjacima već se krmi u štali, što opet iziskuje veću potrebu krme i racionalnije obradivanje zemlje.

Vidimo dakle, da je intenzivnost šumskog gospodarenja usko vezana i s razvojem drugih privrednih grana, u prvom redu stočarstva; uvađanje intenzivnosti u šumsko gospodarstvo bilo je i kod drugih naroda, pa će kraj obilja naših šuma biti i kod nas jedan od uvjeta za opće blagostanje i napredak naroda, osobito našeg siromašnog gorštaka.

Iz svega, što je do sada navedeno, slijedi, da su interesi šumskog radništva i vozača u najvećoj mjeri zaštićeni kod režijskog gospodarenja.

Da vidimo, kako stoje u tom pogledu intelektuelni radnici: činovništvo i ostalo osoblje.

Poznato je, da je šumarstvo jedan od najtežih studija. Naročito vrijedi to za zemlje, gdje su šume još zatvorene ili su inače potrebni veliki tehnički radovi te se još velika važnost polaze na tehničke predmete, uslijed čega su šumarski fakulteti često sastavni dijelovi tehničkih škola. Osim tehničkih sluša se velik broj predmeta iz prirodnih nauka, narodnog gospodarstva, prava te niz špecialno šumskih predmeta tako, da su svršeni šumarski inžinjeri rado primani uz čisto šumarsko zvanje i u druge srođne struke (n. p. drž. i priv. željeznicama za građevne inžinjere; katastralnoj izmjeri; u razne građevne uredе [uskotračne željeznice, putevi, žicare, vodene gradnje itd.]; u šumska poduzeća i sl.).

Kad nakon ovako teškog i opširnog študija dođe šum. inžinjer u službu, naročito drž. šumskoj upravi, nastane kod njega obično veliko razočaranje. Većina dolazi do osvijedočenja, da bi one zadatke, koje ima da izvršuje u praksi, izvršio bez mnogo manje študija, da veliku većinu onoga, što je učio, ne može u životu nikada upotrijebiti, a naprotiv dosta toga, što mu treba, nije mu dala škola ili barem ne u potrebnoj mjeri ili obliku.

Nema sumnje, da današnje škole odgajaju teoretičare, koji se u praktičnom životu teško snalaze; to vrijedi za sve, pa i za šumarske škole. S druge opet strane mora se priznati, da nije kriva samo škola, što se u praksi pričinju nepotrebnim bašlastom mnoge stvari, koje su ondje predavane. Glavna je krivnja na sistemu današnje šumarske uprave, koji bi trebalo reorganizirati.

Nije ovdje mjesto, da se potanje bavimo s tim pitanjem,¹ tek spominjem, da današnji djelokrug šum. činovnika, naročito na šumariji i kod kot. oblasti ubija svaku volju za rad i plaši

¹ Vidi pobliže: Ing. Marinović: Reorganizacija drž. šumarskoga Jugosl. Šuma 1921, i Ing. Marinović: Načela šumarske organizacije u našoj

ljude od ovog, inače lijepog i upravo idealnog zvanja. Svi, iole važniji poslovi u šumariji (barem u drž. šumarijama u Hrvatskoj) obavljaju se bez aktivnog učestvovanja upraviteljevog. Tako taksacione radnje obavljaju po stariim propisima činovnici rediteljstva, obično početnici u službi; kod tih radova je upravitelj posvema pasivan. Kod doznake sjećina ima se strogo držati utvrđenog plana (u koliko i te poslove ne obavlja osoblje takcije), a više puta dobiva u tom pogledu još i naročite naredbe, koje ga još jače sputavaju.²

Ove su stvari obično prvo razočaranje početnika, koji u čudu traži vezu između opširnog studija i svih finesa nauke o uzgoju šuma te njezinog aplikovanja u praksi. To razočaranje raste u dalnjim poslovima, naročito kod iskorištavanja šuma, gdje je on u pretežnoj većini slučajeva tek pasivan motrioc. Sve s iskorištavanjem šuma skopčane radnje, od kojih zavisicieli razvojnove sastojine, kao rušenje drveta, izrada na sortimente, izvlačenje iz sječa, gradnja vlaka, puteva i ostalih prometnih naprava — stavljene su u ruke često neukih kupćevih nadglednika, koji poznaju samo jednu želju svojih poslodavaca, da se svi poslovi obave što jeftinije i brže. »Uzgajni obziri«, »zaštita pomlatka«, »čuvanje preostalih stabala« i ostali propisi kupoprodajnih ugovora samo su široki okvir, a imadu realno značenje tek u toliko, koliko imade dotični upravitelj šumarije individualne sposobnosti i ambicije, a i volje, da se upušta u nejednaku borbu, iz koje redovito izvlači tanji kraj. Poznata je činjenica, da se prevelika revnost u ovim stvarima obično smatra šikanacijom kupaca, koji na koncu konca i ne mogu biti u trgovackim poslovima altruisti na vlastitu štetu.

Sve je to iskusio više manje svaki šumar, koji je imao u svojoj šumariji dugotrajne ugovore i prodaju na panju. Da je prevelika revnost u primjenjivanju strogih mjera kod provođanja ovakovih ugovora imala često i kobnih posljedica, poslužit će nam između tolikih dokaza i slučajevi iz nedavne prošlosti u Bosni. Pišući o nekorektnostima što su se svojevremeno događala kod Steinbeisovog poduzeća, govori se i o nevolji tadašnjeg šumarskog osoblja, te se veli doslovno: »Unter dem staatlichen Forst-Personal wählen sie sich (naime poduzeća. Op. p.) vom Höchsten bis zum Niedersten diejenigen aus, die als Vertreter des Aerars zur Durchführung der Holzabgaben zuzuteilen sind. Mit dem bekannten Übermute des Gesättigten üben sie dabei einen unerhörten Druck auf dasselbe aus und wehe demjenigen,

državi. Šumarski List 1922 i posebni otisak, gdje je navedena i strana literatura o tom predmetu. Op. p.

² Iz prakse znamo za slučajeve, gdje se je doznaka velikih sjećina kod oplodne sjeće šablonizirala propisima: »... imadu se doznačiti sva stabla iznad ... cm«; takvu je doznaku u nedostatku osoblja često provodilo lugarsko osoblje. Op. p.

der auch nur den Versuch wagen würde, die Interessen des Landesärars zu währen.¹ Na drugem opet mjestu: »Die gewissenhaften Forstorgane lagen überhaupt mit der Firma beständig im Streit und gerieten deshalb, weil das Ministerium die Firma begünstigte, mitunter auch in Disciplinaruntersuchung.² Za dokaz te tvrdnje navodi list i pojedine slučajeve, kakovi se u ostalom mogu lako ponoviti i u današnje doba partizanstva i političkog protekcionizma.

Uz nestručnost u iskorištanju šuma pojavljuje se ova i u čisto tehničkim poslovima. Poznati su nam slučajevi, gdje su čitave gradnje puteva, šum, željeznica itd. u kupljenim drž. sjećinama provodili primitivni poslovođe bez ikakove tehničke obrazbe unatoč toga, što su ovakova postrojenja nakon izminuća ugovora imala prijeći u državnu svojinu i što je pri ruci bio upravitelj šumarije s visokošolskom diplomom i dobrom praksom u gradnji ovakovih naprava.

Ovako bi mogli nizati jedan za drugim slučajeve, koji su potisnuli šumara iz domene njegovog pravog rada i zvanja te ga učinili robom pisarne, birokratom i šablonskom mašinom, što ide u šumu tek u skrajnjoj nuždi, prepuštajući sve više i više teren kupcima i njihovim namještenicima. Što vrijedi za drž. šumare, vrijedi još u većoj mjeri za one kod političke uprave, koji su često izgubili tako reći svaki dodir sa šumom i najveći dio službe sastoji im iz beskonačnoga natezanja s općinskim bilježnicima i predsjednicima zemljишnih zajednica, a sve pod protektoratom nestručnjaka.

Jeli onda čudo, da se današnji šumar u čudu pita, za čega je bila sva ta tortura u školama, kad najlepše dijelove njegovog zvanja obavljaju ljudi bez ikakove stručne spreme, a za ono, što mu je još preostalo od šumarstva, doista ne treba fakultetski studij.

Posljedice ovakovog sistema, koji odbija šumara od šume i zatrپava ga aktima vidi se u sve jadnijem stanju šuma i šumskih kultura, u bijednom broju plemenite divljači i brzom razmнzanju grabežljivaca; sve veći broj mlađih sposobnih ljudi izbjegava drž. šum. službu, a broj slušača šumarskih nauka pada.

To su fakta, pred kojima se ne smije zatvarati oči već se treba zamisliti u njihove posljedice te potražiti uzroke svemu tomu zlu i ukloniti ih. Što prije, to bolje!

Uvjeren sam, da je Miklitz-Jugowitz * u svojoj kritici poznatog reichraminškog ugovora pogodio onu pravu živu, kad je re-

¹ Die bosnische Gefahr. Oster. Allg. Forst- und Jagdzeitung 1912, str. 168.

² Zur Waldexploitation in Bosnien-Herzegowina. Ö. A. F. u. Jg. 1912, str. 92.

¹ »Zur Frage der vom Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft geschlossenen Abstockungsverträge.« W. A. F. u. J. 1921., str. 145.

kao, da upravitelj šumarije, koji se isključuje iz eksploatacije, te se ova prepušta kupcu, pada na nivo jednostavnog poslovode kupčevog, »*kojemu se oduzimlje veselje nad uspjehom vlastitog posla i učešća na povoljnoj bilansi*«. »Ako je djelovanje upravitelja šumarije ograničeno samo na to, da s velikim trudom i naporom pošumljuje i ispravlja velike i zapuštene sjećine, koje su naravna poslijedica ovakove eksploatacije, što je udešena prema interesima kupca, uništava mu se ova ljubav za njegovo zvanje i svaki poticaj, da dade ono, što najbolje zna i može. Bespriskoran rad na području uzgoja šuma ne da se ni zamisliti bez učestvovanja kod eksploatacije i izvoza, koji je baš u brdskim šumama tako pun zanimivosti.«

Jedini je izlaz iz današnje situacije, koji će šumarima povratiti ljubav prema šumi i zvanju, *ako se smanje pisarnički poslovi, proširi djelokrug i odgovornost, ako se služba reorganizira na modernim temeljima, a eksploatacija šuma predala ruke jedinim za to pozvanim organima — šumarima*. Pravo veli Bund¹: »Upravitelj šumarije, mjesto kojega je do sada taksacija odbadala sjećine, a trgovac obavljao rušenje i izvoz drveta, svladavši poteškoće svakog početka doći će do ugodne spoznajе, da šumar samo uz vlastitu režiju postaje doista šumarom, koji znade i umije svoje znanje i sposobnosti upotrijebiti na dizanje finansijskih i gospodarskih uspjeha povjerenog mu gospodarstva.«

Nema sumnje, da je današnji način prodaje neoborenih staba najjednostavniji i zahtjeva najmanje napora, dok uvađanje režijskog poslovanja znači nerazmjeru povišicu napora i veliko gomilanje poslova. No proširenjem djelokruga i povećanjem odgovornosti izaći će na površinu rad i vrijednost svakog pojedinca. Kod toga će se morati i država postaviti na trgovački princip, da svaki rad bude nagrađen prema vrijednosti i svaka sila prema uporabivosti. Taj je princip zaveden i kod drugih naprednih država te pokazuje zamjerne plodove plemenitog natjecanja i lične ambicije.

Moderno šumarstvo ne smije poznavati protekcionizma ni partajskih koristi; svako mjesto ima se popuniti samo prema ličnim sposobnostima, spremi i ambiciji. To je preduvjet za uvođenje novog sistema, koji stavlja nove velike i teške zahtjeve na svakog pojedinca.

Princip pravednosti zahtjeva, da se taj povećani rad primjereni nagradi i to srazmjerno uloženom trudu i postignutom finansijskom uspjehu. Ako se postavimo na taj princip, riješili smo ne samo pitanje povećanja prihoda drž. šumarstva, nego i golem dio činovničkog pitanja u ovom, na oko lijepom i privlačivom, ali tegotnom i mukotrpnom zvanju.

(Nastavit će se.)

¹ Erd. Lapok, 1906., str. 603.

Milan Knežević, šumarnik (Teslić):

O iskorištavanju bosanske hrastovine.

U broju 8. ovoga lista od 1. 8. 1922., uz kratak opis izrade hrastova u Bosni na dužice u devedesetim godinama prošloga stoljeća, zauzima min. savjetnik u m. g. Stevo Lukač stanovište protiv izrade hrastovih željezničkih pragova u vlastitoj režiji na području tesličke šumske uprave.

Kao upravitelj tesličke šumske uprave osjećam se ponukanim da objasnim iskorištavanje hrastovine, a napose izrade hrastovih željezničkih pragova na povjerenom mi području šum. uprave i cijenjene čitaoce bar površno upoznam s ovdješnjim hrasticima i prilikama, pod kojima su se iskorištavale, odnosno pod kojima su se mogle iskorištavati ovdašnje hrastove sastojine.

Pošto su hrastovi iskorištavani samo u uređenom dijelu područja ovdješnje šum. uprave, to će se u ovom opisu ograničiti samo na taj dio područja.

Naši ovdješni hrastici, što leže na uređenom području ove šum. uprave, a predviđeni su prema gospodarstvenoj osnovi za iskorištavanje, ne sačinjavaju nigdje prostranih i čistih hrastika poput onih posavskih i slavonskih sastojina.

Stojbina ovih hrastika je vrlo loša, pošto je tlo, na kojem rastu, sasmosto mršavo, negdje obrasio vriješkom (Erica), a negdje sasvim golo, puno oštrobridna šljunka i pjeska bez i najmanje naslage humusa ili strelje.

Stabla su kratka, većinom kržljava i boležljiva, sasvim slaboga prirasta, te nemaju ni malo izgleda za bolju budućnost.

U ovim sastojinama jedino je zastupan hrast kitnjak (*Quercus sessiliflora*), dok lužnjaka (*Quercus pedunculata*) nema nigdje.

Sastojine nisu nigdje čiste hrastove, nego su mijesane sa bijelim i crnim borom, te se prema terenskim i stojbinskim prilikama postotak ove mješavine mijenja tako, da je u sastojini negdje više borovine, a negdje više hrastovine.

Cistih hrastovih sastojina imade samo u nizinama i to u Dubravi kod Snjegotine, no ove su još mlade i ne dolaze kod iskorištavanja u obzir. One stoje na dobroj stojbini i vrlo dobro uspjevaju.

Na površini od okruglo 52.000 ha između bukovih i jelovih sastojina nalazi se oko 100.000 m^3 s borom pomiješanih hrastova, obično na hrptu gorskih kosa između 400—1000 m nad morem, na najlošijem tlu, dok u glavnome u dolinama i po kosama na boljem tlu, bujno uspjevaju bukve i jele.

Ove su hrastove sastojine proređene u devedesetim godinama, kako to g. Lukač navodi, od tvrtke Morpurgo & Parente, Kern etc., pa se danas nalaze kao faza nepravilne oplodne sjeće, u kojoj su zastorno drveće ta stara, iza cijepanja duge kao nesposobna preostala hrastova stabla i stari borovi, dok je pomladak dobar, u glavnome hrastov, što se je podigao poslije ovoga iskorištanja.

Ovako po prilici izgledaju ovdješnji hrastici, osim onih mlađih u nizinama i na dobroj stojbini, koji su naprijed spomenuti.

Obzirom na ogromnu površinu, na kojoj su hrastovi raštrkani, te velike udaljenosti, vrlo teške terenske prilike i male drvne mase jasno je, da se ova vrsta drveta može iskorištavati samo sporedno uz glavne vrsti drveta, a to su bukva, jelika i bor, među kojima zastupa hrastovina samo 5% mase.

Računajući s ovom okolnosti kao jedinom mogućnosti za iskorištanje hrastovine, koja nije bila ovdješnjoj tvrci po ugovoru prodata, nego je ostala drž. eraru na raspolaganju, počelo se je u god. 1917. s iskorištanjem hrastovine u vlastitoj režiji od strane ove uprave.

Prema ovome moglo se je raditi samo u onim područjima, gdje su već postojale transportne naprave, koje je ovdješnja tvrtka u svoje svrhe u redovitim sjećama izgrađivala. (Ove su se tvrtkine naprave nuzgredno od strane šum, uprave upotrebjavale za izvoz hrastovine s mnogo uzajamnoga smetanja pri poslu s tvrtkom i s dosta trzavica, a uz neke uzajamne kompenzacije.)

Iskorištanje hrastova izvan redovitih tvrtkinih sjeća ne bi se rentiralo, pošto male drvne mase ne bi mogle podnosići velikih troškova transportnih naprava, koje bi se morale praviti radi otpreme materijala, pa se je s tom okolnošću računalo i radilo usporedo s tvrtkom na jednim te istim napravama.

Unatoč vrlo velikih poteškoća radilo se je ipak vrlo uspješno. Od hrastovih stabala izradivali su se prema njihovoj kakvoći i dimenzijama trupci za piljenu robu, zeljeznički pragovi i ostala tesana grada, a od otpadaka goriva drva i taninske gule, sve do konca 1920. god.

Pokušalo se je i cijepati dužice, no ovaj posao nije uspio, pošto za ovu robu nema sposobnih stabala.

Ni s trupcima se nije moglo polučiti želenoga potpunoga uspjeha, jer se je pokazalo, da ovo drvo kvalitativno daleko zaostaje iza onih hrastova iz nizina i to s razloga, što su skoro sva stabla puna raznih mana: usukana, trula, kvrgava i krivoga uzrasta.

Na temelju podataka ustanovilo se je, da stabla daju prosječno 55% korisnoga i 45% gorivoga drveta.

U god. 1921. kada je saobraćaj počeo svuda zapinjati, ukazala se je velika potreba na želj. pragovima, pa se prešlo na izradivanje cijelih stabala u ovu svrhu.

Izrađeno je u svemu u prošle dvije godine oko 100.000 kom pragova, od toga 70.000 kom. za normalne i vicinalne pruge, a 30.000 kom. za usko-tračne bos. pruge i oko 10.000 kom. pragova za rudnike od 1-20 m duljine iz najtanjih ovršaka.

Za pragove je računata Min. Saobraćaja odnosno Želj. Direkcijama uz naknadu faktičnih troškova samo minimalna šum. taksa, pa iz ovoga razloga ne može ovdješnja šum. uprava u svojoj bilanci pokazati onoga uspjeha, koji bi imala, da je mogla drvo prodati putem javne dražbe poput ostalih produkata, koje u vlastitoj režiji izrađuje, te je doista, kako to i g. Lukač navodi s ove strane zatajen uspjeh ovdješnjega režiskoga poslovanja i to u korist Min. Saobraćaja.

U ostalom je s ovim režiskim poslovanjem polučen ipak slijedeći uspjeh:

1. U nužnom momentu, kada je radi nedostatka pragova saobraćaj svuda zapinjao, pomoglo se je državi i općoj stvari od ove strane brzo izrađenom, jeftinom i dobrom robom, pa ako su pragovi dati za 30—35 % jeftinije, nego li ih država mora plaćati privatnicima, ne može se to smatrati u ovome slučaju neracionalnim gospodarenjem.

2. Ovim, u vlastitoj režiji izrađenim pragovima, koji su za 50 % bolji od onih, što ih privatnici prodaju, dato je želj. upravi mjerilo u ruke, kako u pogledu cijene, tako i u pogledu kvaliteta ove robe za preuzimanje pragova od privatnika.

Osim toga se je ovim poslom dokazalo, da i drž. šum. uprava može uspješno voditi posao u vlastitoj režiji, ako za to ima osobljiva, koje ima sposobnosti i dobre volje za rad.

Uzme li se sada u obzir, da su za sječu doznačivana samo starla, bolesna i kržljava stabla, koja su iza redovite sječe preostala kao neuporabiva, to se ovo proređivanje ima smatrati nekom vrstom njege sastojine, a nikako ne neracionalnim gospodarenjem.

Pročišćene hrastove sastojine od starih i bolesnih stabala u području Ladjevca, Zelenike i Inove pokazuju već danas lijepu sliku buduće sastojine, kojoj je ovom proredom pospješen i osiguran napredak.

Znajući, da su ove sastojine izkoriščavane prije 25—30 god. u svrhu cijepanja duge i da su do danas prirodnim putem potpuno pomladene, te da danas стоји u potpunom sklopu pod zastorom ovih starih invalida, lijepa mlada sastojina, to smatram potrebnim čišćenje ovih sastojina na taj način, da se ova stara i bolesna stabla posijeku i iskoriste na način, koji nam pruža momentana situacija na tržištu ili državna i opća potreba nalaže, kao što je to bilo u ovome slučaju.

Iz ovoga razloga bio bih za to, da se iskoriščavanje hrastovine na području ove uprave prema gospodarstvenoj osnovi dalje nastavi, a da se ne obustavlja, jer iskoriščavanjem ovdješnjih hra-

stova ne samo da se polučuje financijalna dobit, nego se i samoj sastojini mnogo pomaže sa šumsko uzgojne strane.

U ono doba, kada su željeznički pragovi od hrastovine ovdje izrađivani, bio je g. Lukač, kao aktivni min. savjetnik ujedno i Šefom za ovu šumsku upravu, pa žalim, da se nije osobno osvježio, kakovi se hrastovi u svrhu izrade pragova sijeku.

Ovoliko u pogledu iskorištavanja hrastovine u drž. šumama na području tesličke šumske uprave, smatrajući da sam ovim u kratko prikazao općenito iskorištavanje hrastovine za bos. drž. šume u zadnje doba, a napose u pogledu izrade želj. pragova, pošto mi nije poznato, da se je još igrde u Bosni hrastovina iskorištavala.

Na temelju dosadanjega dugogodišnjega iskustva i raznih podataka mogu ustvrditi, da pogibelj za bosanske drž. hrastove šume ne leži u ovome napred opisanom iskorištavanju hrastovine, kako to g. Lukač prikazuje, nego na drugoj strani.

Nema sumnje, da postoji u Bosni pogibelj od izrade želj. pragova od hrastovine, ali ne one u državnim šumama, jer u ovima se gospodari po planu i gospodarstvenoj osnovi, pa radilo se tu u vlastitoj režiji ili prodavalо se drvo kupcu na panju — nego u privatnim šumama, koje su u ovu svrhu u zadnje tri godine poharane i poništene u cijeloj ovoj pokrajini.

Ovdje leži velika pogibelj za budućnost drž. šuma sa kojom se mora ozbiljno računati.

Svi vlasnici privatnih šuma u Bosni, iz straha pred agrarnom reformom i namamljeni visokom cijenom, prodali su svoje šume raznim trgovcima i preduzetnicima u svrhu izrade želj. pragova, telegrafskih stupaca, ogrevnih drva i ostalog materijala.

Ovi trgovci isjekli su šume u tolikoj mjeri, da su mnoge sa svim opustošili i da se danas može mirne duše reći, da u Bosni nema više za sjeću zrela hrastova stabla u privatnim šumama.

Za ove sastojine se znade, da su o glavnome premlade isječene i da su vlasnici ovom prodajom sami sebe vrlo oštetili — no spriječiti ovo nije bilo moguće, jer je to općenito zlo išlo po cijeloj pokrajini poput bujice.

U ovu svrhu isječene su sve šume, bez razlike bile one bezglučke, zajedničke, kmetovske, ili vlastite šume pojedinih težaka, dapače su isječena u vrlo mnogo slučajeva i pojedina hrastova stabla u polju po živicama.

Veliki broj naših seljaka podmirivao se je drvetom iz svoje ili ine koje privatne šume, u kojoj ima pravo poslužja barem djelomično, ako ne sasvim, a nedostatak svoje potrebe potraživao je iz državnih šuma.

Uzrokom ovoga prekomjernoga sjećenja privatnih šuma ostao je veliki dio seljaka bez šume.

Uslijed uništenja ovih privatnih šuma padaju ovi ljudi sa cijelom svojom potrebom za budućnost državnim šumama na teret, pošto je malo gdje ostalo šume, koja će se na prirodni način

u dogledno vrijeme opet pridići, dok o umjetnome pošumljivanju u privatnim šumama u Bosni za sada nema još ni govora.

Evo u ovome leži pogibelj za drž. šume od izrade hrastovih želj. pragova, a ne u iskorištanju hrastovine u vlastitoj režiji u drž. šumama.

Uzme li se u račun još i ta okolnost, da je veliki dio privatnih šuma u ovu svrhu iskrčen, to se potreba pravoužitnika i sa ovim znatno povećaje na štetu državne šume.

Osporavati za budućnost ovima ljudima pravo drvarenja u drž. šumama biće vrlo teška stvar, jer će biti nemoguće dokazati svakome pojedincu, u kolikoj je mjeri on sam ili vasnik poništio neku šumu, u kojoj je imao pravo drvarenja, da mu se prema toj mjeri uzmogne priznati pravo drvarenja iz drž. šume.

Kome su poznate bosanske prilike, gdje pravoužitničko pitanje nije nikako sređeno, lako će razumjeti, na kolike će se po-teškoće udariti kod ovoga pitanja.

Do riješenja ovoga pitanja najnužnije nam je očuvati od požara i kozareve sjekire naše sastojine, koje razni usurpatori drž. zemljišta šume na hektare uništaju, te pripaziti na one bezdušne trgovce, koji neukome težaku otimaju uz neznatnu cijenu i posljednje hrastovo stablo, upućujući ga na drž. šumu, koja ga ima vječito podmirivati drvetom.

S ovim sam želio svratiti pažnju naše stručne javnosti na pravu pogibelj, koja nam prijeti u Bosni i odbiti sumnjičenja g. ing. Lukača od iskorištanja hrastovine u vlastitoj režiji u drž. šumama.

Pitanje privatnih šuma i servitutnih prava u Bosni je od prevelika zamašaja, te će ovo morati prigodom rješavanja agrarne reforme prvo doći na dnevni red, a dotle će se naći koji naš stručnjak, što će na ovome mjestu o tome opsežnije progovoriti.

Literarni pregled.

Upozorenje.

Doštampane su knjige Dr. Levaković: Dendrometrija i Dr. Nejadić: Računanje vrijednosti šuma, te se mogu naručiti kod Jugoslovenskog šumarskog udruženja u Zagrebu, uz cijenu od 78 Din (sedamdeset i osam) po knjizi.

Udruženje šalje knjige svakom preporučeno, ne računajući posebno poštarinu.

Kako su ove knjige svojim sadržajem i obradom potpuno postigle svrhu, kojoj su namijenjene, to se preporuča članovima, da ih što prije naruče, jer je naklada istih vrlo malena, a potražba velika.

Novac se šalje unaprijed.

Umoljavaju se svi, koji budu knjige naručivali, da na doznačnici, kojom šalju novac, naznače točnu adresu kamo se knjiga ima poslati.

Ujedno valja naznačiti, za koju se knjigu novac šalje.

Adrese i dopise valja čitljivo pisati, da se izbjegne nepotrebnom dopisivanju i troškovima.

Bilješke.

Masarykova akademija rada.

Dne 28. marta sastali su se izaslanici svih kulturnih i privrednih udruženja u Zagrebu, da saslušaju izaslanika Masarykove akademije Práce iz Praga, što je poslan u našu domovinu, da nas upozna s idejama i ciljevima ove znanstvene institucije.

Nakon predavanja razvila se debata, nastavljena i narednog dana i na koncu se je prijavio dobrovoljni odbor sa svrhom, da prouči i pripremi sve, što je potrebno za osnutak ove inštitucije u našoj državi.

Odbor je sastavio proglašenje sve kulturne i privredne inštitucije s pozivom, da pozovu svoje članove na pristup ovom odboru, koji drži svoje sastanke u Udruženju jugosl. inžinjera i arhitekata sekcija Zagreb (Prešadovićeva ul. 4, II. kat), gdje se dobivaju potrebne informacije.

Glavna uprava J. Š. U. zaključila je, da se ovaj poziv otisne u Š. L. i pozovu svi članovi, koji imaju volje za suradnju u ovoj važnoj inštituciji, da se prijave ili izravno ili preko J. Š. U.

Poziv pripravnog odbora za osnutak Akademije rada glasi ovako:

»Najviši ciljevi čovječanstva sastoje se iz težnje za novim i općim napretkom pojedinih naroda, iz pridizanja i usavršivanja njegove kulture. Kulturni razvitak je moguć samo ondje, gdje je država gospodarski uređena.

Svjetski je rat na žalost bio uzrok velikom gospodarskom poremećenju, čime je u mnogim zemljama kulturni napredak zaustavljen ili onemogućen.

Radi toga mora se kao preduvjet kulturnog napretka preuzeti sve, da

se ovo narodno-gospodarsko poremećenje ostrani, a to je jedino moguće intenzivnim radom i racionalnim iskorišćivanjem svih domaćih prirodnih bogastva kao i fizičkih duševnih sposobnosti cijelog naroda.

U tu svrhu mnoge napredne države kao: Amerika, Engleska, Njemačka, Japan, Čehoslovačka itd. privatnim i državnim sredstvima organizuje sav rad u zemlji na naučnim temeljima. Nauka i naučna izražavanja imaju biti osnovkom i pomoćnim sredstvom za rješavanje svih tehničko-gospodarskih problema u narodnom životu. Sav tehnički rad, od radnika do naučenjaka, od traženja sировина pa sve do proizvodnje i njene uporabe u životu, ima biti organiziran tako, kako bi se uz dane uvjete postigao najbolji i najsavršeniji uspjeh. Sav praktični rad ima biti sistematski izgrađen na naučnom proučavanju.

Nama najbliža Čehoslovačka upoznala je osobito za vrijeme rata, proučavajući prilike u to vrijeme u Americi, zamaštost i važnost organizacije svega rada na naučnim principima, pa je u tom cilju osnovana u Pragu (početkom godine 1920.) znanstvena, samostalna i samoupravna inštitucija pod imenom »Masarykova Akademija Rada«.

Zadatak ove Akademije je organizovati sav tehnički rad u svrhu racionalnog iskorištavanja sposobnosti cijelog naroda i prirodnog bogatstva države na najveću sveopću korist.

Ova je Akademija spojila zajedničkom radu mnoge kulturne i privredne inštitucije, radenike duha i ruku, te je time postala duševnim središtem svih državljana u zemlji i izvan nje. Masarykova Akademija Rada ne njeguje samo znanost za čistu znanost, nego spaja teoriju sa praksom i veže sve radenike i njihova nastojanja u jednu cjelinu te tako čistu znanost dopunjava i proširuje.

I kod nas se počelo razmišljati o sličnoj organizaciji za naše prilike, u kojoj bi imale sudjelovati privredne i kulturne inštitucije, koje bi prema potrebi samostalno ili zajednički rješavale mnoge nove probleme, koji nas očekuju u industriji, poljoprivredi, javnoj upravi, školstvu itd., i to načinom naučnim i stručnjачkim, kao jedino ispravnim. Međusobna utakmica drugih naprednih država sili i nas da udesimo sav rad tako, da i mi ne zaostajemo te da ostanemo sposobni za konkurenčiju, jer ćemo inače ostati ovisni i izrabljivani.

Stoga je postalo neodgodivom potrebom, da se poduzme sve za osnutak Akademija rada, koja bi združila na zajedničku suradnju već postojeće privredne i kulturne institucije, radila na njihovoј izgradnji i osnivanju novih te na traženju puteva, kako bi se sve tekovine njihova rada što bolje primjenile na praktični život.

To bi imala biti opća narodna, u stranačkom pogledu nepolitička institucija, u kojoj bi bila omogućena suradnja teoretičkih i praktičkih stručnjaka raznih grana djelovanja, koje danas potisnute prilikama stoje neiskorištene i postrani, te bi na taj način bilo omogućeno, da i oni svoje sile sposobnosti i znanje upotrijebe gospodarskom unapređenju kao preduvjetu narodnog blagostanja, a time i našeg kulturnog razvitka.

Rad duha i ruku, saradnja nauke i prakse ima se na ovaj način provesti na korist cijelokupnoga naroda i na dobro čovječanstva.«

Skupština hrv. društva za gajenje lova i ribolova u Zagrebu.

15. IV. održalo je ovo društvo XXIX. red, glavnu skupštinu, na koju se skupilo oko 50 lovaca iz Zagreba i okolice. Nakon izvješća o prošlogodišnjem radu društva izabran je novi odbor, a za predsjednika poznati odlični lovac i prijatelj našeg udruženja banski savjetnik dr. Milovan Zorićić.

Napadna je indiferentnost naših šumara prema ovom društvu, koja je svakako u vezi s apatijom mlađe šum. generacije prema lovu, koji je tako usko vezan sa šum. zvanjem. Naravna je posljedica te apatije, da su šumari posvema eliminirani iz uprave tog društva, u kojem su nekada zauzimali odlično mjesto.

J. Š. U. je bilo zastupano po društvenom tajniku.

Lovstvo.

Štete od vukova.

Vukovi su se zadnjih godina u našim šumama i lovištima razmnožili u tolikome broju, da prijeti posvemašnja propast plemenitoj divljači. Nije neobično, da u reviru od tisuću i nekoliko jutara, u kojemu je još pred par godina postojbina (Stand) srna brojla 50 komada te divljači, nema danas niti jednoga komada. A takovih revira imade više, koji u terenu jedan do drugog slijede.

Najžalostnije je kod toga to, što šumarsko i lugarsko osoblje (govorim o lovištima, koja stoje pod stručnom upravom) stoji nasuprot te činjenice gotovo nemoćno. Velike, prostrane i nepristupačne šume sa gričovitim i kupiranim terenom ne dozvoljavaju, da se provede hajka niti sa jednom divizijom vojnika. Otravnih strvinâ i meka vuk neće da grize, dokle god ima živoga mesa i tople krvi. Po susjednim općinskim šikarama i pašnjacima pasu mnogobrojna jata koza, koja daju obilatu hranu vukovima. Nije rijetkost, da od seljaka u ovim krajevima imade pojedinac i do 50 glava koza; što mu je dakle stalo do toga, ako mu vuk preko godine zadavi 10 komada, kad mu je prirast na podmlatku pet puta toliki, a uzdržavanje koza ništa ga ne stoji, osim što plati čobana. Nepobitna je činjenica, da dok nije bilo koza, nije bilo niti vukova, a otkad su se umnožile koze, umnožili su se i vukovi. Preostaje dakle kao jedino sredstvo za tamanjenje puška, a s njome je teško doći do uspjeha, jer je vuk vanredno krvolocna, ali oprezna, okretna i podmukla zvijer.

U zadnjih deset godina svoje službe došao sam samo dvaput u priliku, da pucam na vuka, a mnogo sam puta video vuka, a da do hica nisam došao. Jednako je tako i kod lugarskog osoblja; to su obično puki i uza to rijetki slučajevi, kad se puca na vuka, tako te se o redovitom lovu sa puškom na njega uopće ne može govoriti.

Dne 3. II. t. g. bio sam sa nadlugarom P. na vanjskom službovanju u srežu Ogulinski Krpel. Tom prilikom poveo sam zauspust i svog brakirca »Sokola« izvrsnog lisičara poradi lisica. Isli smo jednim šumskim putem, dok je pas otšao lijevo od nas u drage za tragom. Kroz četvrt sata, što smo napredovali, opazim, kako jednom stazom kroz šikaru trči prema putu i prema nama pas, i to vrlo brzo i sa repom među nogama. Odmah iza njega u udaljenosti od 10

koraka slijedio je u velikim skokovima vuk, vrlo velik egzemplar sa krasnom dlakom. Staza, kojom je trčao pas prema putu, bila je pred nama oko 50 koraka, a vuk, kad sam ga opazio kroz šikar bio daleko od nas oko 100 koraka. U tenu, kad sam skinuo pušku i u pola glasa upozorio nadlugaru na vuka, vuk, kao gromom ošinut, skoči 5 met. sa staze na stranu i strelimice izgubi se natrag u šikar, tako te o pucanju nije moglo biti ni govora. Na snijegu ustanovio sam, da su se vuk i pas na toj stazi sastali t. j. pas je došao, kao s naše strane, a vuk sa protivne, jer da su se sastali, gdje podalje u terenu, pas bi bio izgubljen. Taj put sam »Sokola« spasio, no već dne 8. veljače t. g., dok je isti pas gonio lisicu, vuk ga je pristigao i zaklao. U mjesecu siječnju ove godine također mi je vuk jednom psa rastrgao, tako sam u krafko vrijeme ostao bez dva dobra psa, što je za mene šteta od neprocjenjive vrijednosti. Jasno je, da pod tim prilikama više niti jedan lovac u ovome kraju ne misli ozbiljno na uzgoj lovačkih pasa, koji bi mu bili jedini pomagači za tamanenje manjih grabežljivaca.

No vuci se ne zadovoljavaju samo s tim štetama, oni idu još dalje, da ponište naš lovni katalog. U siječnju 1920. u srežu Kučaj-Trtor naišao sam na snijegu sa srezkim lugarom na trag od tri vuka; mjestimice su išli svi jednim tragom. Slijedili smo trag nekoliko. U jednoj dubokoj dragi opazimo krv na snijegu, znak, da su nešto ulovili. Kad smo došli na mjesto, našli smo komad lisičjeg repa, krv i dlake i ustanovili po tragu, kako su vuci lisicu zaskočili i pojeli. Meni je bilo žao za tom lisicom, jer dok i lisica šće po reviru, još lovište nije prazno, ali kad vuci i zadnju lisicu zadave, onda će biti lovište u istinu prazno.

Isti taj lugar istoga sreza u veljači ove godine, odmah iza kako su vuci mog psa pojeli, javlja mi, da su četiri vuka u predjelu Kučaju kod Lokve zaklali, rastrgali i pojeli mededa, što je ustanovio po tragu, po dlaci i po preostalim komadićima kože sa dlakom. Znao sam za toga mededa, bio je muškarac srednje veličine i zadnjih zimâ nije lijegao u brlog, već je šetao po tome i susjednom srežu, dok nije zaglavio. I to je jedna velika šteta, koja je po vukovima tom lovištu nanesena. Sličan slučaj dogodio se pred više godina u području kr. šumarije Jasenačke, gdje su vuci također rastrgali mededa, a na drlu našao je lugar samo dvije šape, koje je predao šumariji.

Dakle poslije srnâ i lovačkih pasa dolaze na red lisice i međedi!

Ovo je činjenica, koja mora duboko dirnuti u srce svakog pravog šumara i loveca i problem tamanenja vukova ne smije se skidati sa dnevнoga reda, pogotovo kad znamo, da vučica koti 8—10 mlađih i kad se upitamo, što će tek biti na jesen?

U Ogulinu, polovicom aprila 1923.

Ing. Z. Turkalj.

Наши шумари и лов.

Оно најлепше у шумарском звању, што нам завиде љубитељи природе, који се гуше у прашним градским писарнама, без сумње је свежи зрак и лов.

Ланк у шумарству не може си још ни данас замислiti друкчије шумара, него човјека, који с пушком обилази велебне наше шуме и гајеве те у лову, пјесми и весељу проводи дане свог живота.

Нема сумње, да је на том мишљењу било много истине у давној прошлости, када није само шумар, него и сваки други грађанин проводио животом много угодније и веселије. Данас су прилике промјениле и сам начин живота, а и свађање о његовим циљевима те кад повучемо паралелу између некадашњег те данашњег живота и рада шумарског, видимо, да нас неке промјене према прошлости веселе, а друге опет жалосте.

Весели нас, да шумарство напредује и еволуционира се на темељима, што их ударише научна истраживања природних и техничких знаности; радујемо се, што и шумарство узима све више учешћа у тим знанственим истраживањима, што му је штудиј на нивоу осталих струка, па с дана у дан расте углед шумарства и све се више цијени његова важност у склопу осталих приједних грана. Весели нас што је данашње шумарство својим радом, настојањем и амбицијом опровергло крива мишљења о нашој струци, те тражи животношиљ у пожртвованом и несебичном раду за добробит државе и цијelog човјечанства.

У том весељу смућује и жалост нас шумаре ове државе, што смо у том еволуционирању изгубили много тога, што нам не само да не би сметало, него би нас још и соколило и бодрило нас у нашем тешком и напорном звању, а и на корист струке, народа и државе. То, што нас жалости јест чињеница, да је данас шумар отргнут од природе и од онога, што је до сада био понос и највеће весеље његовог знања — од лова.

Тешки систем приковао га је уз писарну, све важније радове у шуми обављају нешумари; измучен бирократском и шаблонском управом те борбом за опстанак, не налази виши у шуми потребног одмора и освјежења; нема више онога, што га је након свршеног посла разонодило, нема више дивљачи — **шуме су опустјеле!**

Ово је чињеница, која нас забрињује не само као шумаре, него и као националне економе!

Не каним овдје навађати предности лова са социјалне, економске, финансијалне итд. стране. То су ствари одвећ добро познате, јер да лов нема те важности, не би државе, у којима је дивљач за вријеме револуције и ратова опустјела, трошиле огромне своте, да је опет ззпатае и напладе. Нас више занимају узроци, који су довели до тог стања и тражење начина, како би се тому злу доскочило.

Тражећи узроке несталици дивљачи по нашим шумама, навест ћемо силу узрока: рат; преврат; зелени кадар; револуционарија маса; освета дотадашњим закупницима; жеља од лова искључених, да окушају »господску« забаву; млакост оружника у одузимању пушака; слобода и демократија; мноштво звјерокрадица; скуп живот итд. Код тога ћемо заборавити једно, што није мање важно од наведеног, а то је — **кривња шумара.**

Мало чудно изгледа ова самооптужба, а ипак је тако. Млађи шумари напустили су досадашње водство улову; код њих је завладала потпуна индиферентност и алатија према лову. А који шумар није ловац, тај не прогони звјерокрадице, не тамани грабежљивце, не гаји племениту дивљач итд. У данашњим је ловачким друштвима најмање чланова шумара, а да и не говоримо о саставу друштвених одбора. Код аранђирања већих ловова нема шу-

мера, или су они ондје тек штатисти. То бриједи дапаче и за неке дворске ловове, које свуда на свијету аранђирају шумари, а код нас разни ветеринарци, правници итд. Нема сумње, да припадник другог сталиша може бити бољи ловац од многог шумара, али је то чињеница, каје једини шумар учио ловство као посебну дисциплину и да је лов саствани дио његовог звања ге пошто је 90% дивљачи у шумама, да је он као кућедомаћина у првом реду позван, да и у практичној проведби лова игра неку улогу, те да не буде сасвим истицнут из повјерене му шуме.

Ако је dakле данас напустио позицију, коју су му његови пређи од увијек знали сачувати, а коју си је сачувао и у другим државама, онда је то његова властита кривња. Не одушевљамо се за систем лова у режији, што је уведен у њем државама, јер се лов не смије гледати само с фискалног гледишта, већ треба омогућити што већем броју грађана, да га извршује уз становите ујете. Обратно опет не смије се догодити, да шумар, од којега се захтјева, да са подређеним особљем унапређује чување и узгој племните дивљачи, та мање грабежљиваца, прогањање звјерокрадица, итд. буде одсућен на то, да из прикрајка завидно гледа, како се разни богатуни шепирају по његовом ревиру и уживају плодове његовог рада, скоччаног често с ризиком властитог живота.

Док га је некад аристократија истискивала из лова, данас га истискују ратни богатуни, којима је узгој дивљачи посљедња брига.

Модеран принцип сваког рада је учествовање у добитку рада. Рад око напређивања лова не да се наплатити новцем нити рефлектира прави ловац на овакову награду. Као што жељезничар имаде удио у јефтиној вожњи на жељезници, творнички радник ужива попуст у набави материјала, који производи, господарско особље добива у нарави дио произведених плодина — тало се и шумару ловцу мора дати могућност за извршавање лова на територију, што му је повјерен на управу. То се даде постини на тај начин, да се становите површине **излуче из закупа и резервишу за шумарско особље**. Ово налази своју оправданост и у социјалном погледу; шумар је чиновник, који се за ловиште не може натјеци с поратним гаванима, којима је лов само спорт и забава; за њега је то уз забаву још и нешто више — то је дио његовог звања.

Излучењем ловишта за шумарско особље није још решен проблем индиферентности данашњих шумара према лову. Ту су по сриједи многи узроци и кад би их тражили, морали би почети већ са школом.

Познато је, да се на шум. школама предаје ловство као засебен предмет с којим су прописане и практичне вјежбе. Знамо из праксе, да нас сама предавања нису одушевљавала за лов, али добро удешене вјежбе нису остале без учинка. Ловови, приређени у крајевима са сваковрсном дивљачи остат ће у угодној усномени свакому ћаку те ће они и послије у пракси покушати више пута срећу. Обратно опет многи, који је пар узалудних дана потратио на ћачким ловиштима, а да није било ни трага дивљачи, ријетко ће кад и у пракси осјећати воље за лов, осим ако није већ од прије ловац или ако послије не западне у ловачко друштво.

Моглимо, да би се могао побудити велик интерес за лов у будућим младим друговима, кад би се тијеком четирогодишњег птуђија повели по један два пута у крајеве, где, још има дивљачи. У државним шумама могло би се у ту

сврху резервисати по које ловиште, па евентуално и закупити. Другђе имаду шумарске школе своје шуме, вртove, па и ловишта и рибњаке, па би се и код нас могло нешто учинити у том погледу. Над слушачи не би само из књиге и збирке видјели, да има дивљачи, већ би се повели у босанске прашуме, словенске Алпе и славонске храстине те у погону видјели, а по срећи и устријелили вепра, привукили се опрезној дивокози и дивили се капиталном јелену, онда би с другом снагом прионули, да се у њиховим ревирима опет размножи дивљач.

Недостатак дивљачи и ловишта и садањи начин третирања ловства на факултетима главни су узроци, што је наша млађа генерација индиферентна према лову.

Пуштајући по страни друге узроке више мање секундарног значаја, по-менут ћемо још посао, који чека управну шум. власт на том пољу.

У првом реду треба у министарству организовати одсјек, који ће узети у руке питање ловства за читаву државу те га поставити на модерне темеље, а истодобно код свих дирекција поставити или напово успоставити ловне рефераде, које ће темељито проучити и уредити питање лова у свом подручју. За референте треба поставити људе, који имаду воље, смисла и љубави за тај посао те ће знати наћи срестава и начина, да се у млађих пробуди воља за лов и узгој дивљачи, а у подређеним ловиштима подузму све мјере, да се лов унајприједи.

Стање племените дивљачи, које је с дана у дан све мање, све већи број грабежљиваца и силен пораст звјерокрдица сиље нас, да се у ово питање озбиљно замислимо и тражимо му лијека.

Ујерени, да ће се наш лов опет подићи на пријашњи ниво, ако се заљгаинтересирају наши шумари, који су га у задње вријеме напустили, препоручамо Југослов. Шум. Удружењу као најкомпетентнијем форуму, да се на својој наредној сједници позабави овим проблемом, а гг. колегама препоручујемо, да о том предмету саопће своја искуства у овом листу.

—и.к.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja.

Iskaz uplaćene članarine i preplate za godinu 1922., 1923. i 1924.

Redoviti članovi: Braljinac Mihajlo, Kruševac 50 D (за г. 1923.); Jandrić Miroslav, Niš 50 D (за г. 1923.); Kosić Acim, Čačak 80 D (30 за г. 1922., 50 за 1923.); dr. Petar Djordjević, Beograd 60 D (30 за г. 1922., 30 за 1923.); Perušić Andrija, Vinkovci 50 D (за г. 1923.); Korošec Mijo, Vinkovci 50 D (за г. 1923.); Bambulović Petar, Turbe 50 D (за г. 1924.); Weiner Milan, Kutina 50 D (35 за г. 1923. i 15 за 1924.); Šebetić Marko, V. Gorica 50 D (за г. 1923.); Španović Todor, Apatin 80 D (30 за г. 1922. i 50 за 1923.); Mužinić Milan, Beograd 80 D (30 за 1922. i 50 за 1923.); Jajčanin Petar, B. Kostajnica 45 D (5 за 1923. i 40 за 1924.); Abramović Nikola, Cerna 50 D (за г. 1923.);

Šutija Juraj, Bajna-Bašta 50 D (za g. 1923.); Miljuš Nikola, Beograd 50 D (za g. 1923.); Havranek Josip, Vukovje 25 D (20 za g. 1923. i 5 upisnina); Jekić Jovan, Skoplje 50 D (45 za g. 1923. i 5 za 1924.); Krstić Orestije, Skoplje 50 D (za g. 1923.); Marjanović Milorad, Skoplje 50 D (za g. 1923.); Pleša Vinko, Zagreb 50 D (za g. 1923.); Majstorović Vlado, Petrinja 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Duić Branko, Morović 50 D (za g. 1923.); Pećina Mihovil, Perušić 50 D (30 za g. 1922. i 20 za 1923.); Josip Jozić, N. Gradiška 55 D (50 za 1923. i 5 upisnina); Šimić Ivan, Kićevo 50 D (30 za g. 1922. i 20 za 1923.); Franješ Juraj, Bjelovar 50 D (15 za g. 1922. i 35 za 1923.); Petrak Đuro, Zagreb 65 D (15 za 1922. i 50 za 1923.); Šustić Josip, Zagreb 50 D (za g. 1923.); Majer Srečko, Zagreb 50 D (30 za g. 1922. i 20 za g. 1923.); Neuhold Božidar, Modruš 50 D (za g. 1923.); Dubravčić Venco, Otočac 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Djurdjić Todor, Zagreb 50 D (za g. 1923.); dr. Ugrenović A., Zagreb 80 D (30 za g. 1922. i 50 za 1923.); Simonović Jovan, Beograd 50 D (za g. 1923.); Gaćić Jovan, Beograd 50 D (za g. 1923.); dr. Vasić Milivoje, Beograd 50 D (za g. 1923.); Jurčić Andrija, Zagreb 50 D (za g. 1923.); Petrović Kamenko, Morović 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Ivić Franjo, Varaždin 50 D (za g. 1923.); Neferović Franjo, Oriovac 50 D (za g. 1923.); ing. Babić Z., Vrginmost 50 D (za g. 1923.); Pixa Ernest, Buč 50 D (25 za g. 1923. i 25 za g. 1924.); Miodragović Bog., Klenak 50 D (za g. 1923.); Šneider Luka, Morović 50 D (za g. 1923.); Knežević Josip, Černa 12.50 D (za g. 1923.); Marčić Josip, Makarsko 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Grakalić Ivan, Makarsko 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Babec Adam, Šibenik 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Jerbić Zdravko, Vinkovci 50 D (za g. 1923.); Zwickelsdorfer I., Pitomača 50 D (za g. 1923.); Fusić Franjo, Bjelovar 50 D (za g. 1923.); Gürt Dragutin, Bjelovar 50 D (za g. 1923.); Slanina Franjo, Grubišnopolje 25 D (za g. 1923.); Ferljan Vladimir, Blatnica 50 D (za g. 1923.); Bojić Savo, Ilijadža 50 D (za g. 1923.); Logić Mustafa, Sarajevo 50 D (za g. 1923.); Nagler Hinko, Zagreb 50 D (za g. 1923.); Moskalnik Aleksa, Sarajevo 50 D (za g. 1923.); Knežević Milan, Teslić 50 D (za g. 1923.); Stanivuković Simo, Teslić 50 D (za g. 1923.); Škrlić Petar, Đurđevac 50 D (35 za g. 1923. i 15 za g. 1924.); Neuwirt Franjo, Bos. Krupa 50 D (za g. 1923.); Andrić Josip, Vares 25 D (za g. 1923.); Schaller Koloman, Tikoš-Belje 30 D (za g. 1922.); Makić Trifun, Livno 50 D (za g. 1922.); Sokolić Antun, Blatnica 30 D (20 za g. 1923. i 10 za g. 1924.); Blahak Oldrih, Hvar 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Slunski Ferdinand, Vrlika 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Nosal Hugo, Imotsko 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Barišić Josip, Split 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Grakalić Ivan Ivanov, Mljet 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina); Strohal Ivan, Korčula 55 D (50 za g. 1923. i 5 upisnina).

Članovi pomagači: Šimić Petar, Zagreb 30 D (25 za g. 1923. i 5 upisnina); Bećragić Ivan, Zagreb 30 D (25 za g. 1923. i 5 upisnina); Kostenac Ivan, Zagreb 30 D (25 za g. 1923. i 5 upisnina).

Pretplata za Šumarski list: Šumska uprava Vozuča 100 D (za g. 1923.); Srpska banka (Zagreb), Odio drva, Gruž 100 D (za g. 1923.); Sresko poglavarnstvo Bihać 50 D (za g. 1922.); Sresko poglavarnstvo Kladanj 50 D (za g. 1922.); Sresko poglavarnstvo Bugojno 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava B. Dubica 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Prača 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Turbe 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Šipovo 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Olovo 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Drvar 50 D (za g.

1922.); Direkcija šuma Apatin 65 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Apatin 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Bezdan 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Doroslovo 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Palanka 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Subotica 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Novi Sad 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Pančevo 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Bela crkva 100 D (za g. 1923.); Državna šumska uprava Deliblato 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Trnjani-Garčin 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Cerna 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Vinkovci 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Rajevo selo 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Otok 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Brod n. S. 100 D (za g. 1923.); Kotarska šumarija im. općine Pleternica 100 D (za g. 1923.); Grbec Ivan, Višegrad 50 D (za g. 1922.); Vričko Riko, Ribnica (Dol.) 100 D (za g. 1923.); Pansini Saverio, Sarajevo 100 D (za g. 1923.); Sresko poglavarstvo Gacko 50 D (za g. 1922.); Šumska uprava Turbe 50 D (za g. 1923.); Šumska uprava Ilijča 40 D (za g. 1923.); Šumarija Vareš 100 D (za g. 1923.); Kr. šumska uprava Škare 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Leskovac 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Otočac 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Krasno 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Sv. Rok 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Gospić 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Karlobag 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Kosinj 15 D (za g. 1922.); Kr. šumska uprava Udbina 15 D (za g. 1922.); Kr. direkcija šuma Sušak 15 D (za g. 1922.).

ТЕРМИНОЛОГИЈА.

Ових ће дана примити господа повјереници листиће за сабирање па се упућују, да засад приклоне пажњу **само терминима, који су специфични и типични за овај крај**. На ово нас сили потреба штедње.

Господу главне повјеренике: **Јована М. Јекића** у Скопљу, **Драгољуба С. Петровића** у Лесковцу, **А. Калинића** у Јетињу и **Јована Ђевовића** у Загребу молим поновно, да што прије саопће имена српских повјереника за своје подручје.

Проф. др. Угреновић, као председник VII. секције.

Službene vijesti.

Osobne vijesti.

Ми Александар I.

по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА.

На предлог Нашег Министра Шума и Рудника постављамо:

за шумарске надсавјетнике у шестом чиновном разреду са платом годишњих 5.500 динара код Дирекције Шума у Сарајеву Јосифа Погачника и Јована Хосуа, шумарске савјетнике код исте Дирекције, за шумарске савјетнике у седмом чиновном разреду са платом годишњих 4500 динара:

код котарског уреда у Бања Луци Алфреда Форкалића, шумарског надинжињера код истог Котарског уреда,

код Шумске Управе у Средњем Романа Сарнавку, шумарског надинжињера код исте шумске управе,

за шумарске надинжињере у осмом чиновном разреду са платом годишњих 3.600 динара: шумарске инжињере код Дирекције Шума у Сарајеву Драгутина Фрешкуру, код Шумске Управе у Варешу Велимира Коша, код Шумске Управе у Сјетлинама Марка Левија, за шумарнике у осмом чиновном разреду са платом годишњих 3600 динара: код Шумске Управе у Турбету Петра Бамбуловића, код Котарског Уреда у Требињу Ивана Беламића.

Инг. Доминика Церјака, шумарским асистентом у десетом чиновном разреду у Правном Одсеку Дирекције Шума у Љубљани, досадашњег асистента код исте Дирекције.

Београд, 1. марта 1923.

за окружног шумара треће класе шумске управе у Охриду Владислава Корженског, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара четврте класе шумске управе у Тетову Драгољуба Блажека, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара четврте класе окружне шумске управе у Параћину Ненада Николића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара четврте класе шумске управе у Ђевђелији Драгољуба Петровића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара четврте класе шумске Управе у Кичеву Ивана Симчића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара пете класе окружне шумске Управе у Битољу Миленка Шуњеварића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара пете класе окружне шумске Управе у Књажевцу Велимира С. Рајковића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за окружног шумара пете класе окружне шумске Управе у Лесковцу Недељка Марковића, секретара исте класе Генералне Дирекције Шума; за подшумара прве класе окружне Шумске Управе у Бајиној Башти Марка Б. Аврамовића, писара исте класе Генералне Дирекције Шума; за подшумара прве класе окружне Шумске

Управе у Брзој Паланци **Бранка Б. Јоксимовића**, писара исте класе Генералне Дирекције Шума, сву десеторицу по службеној потреби.

У Београду, 28. фебруара 1923.

за шумарског надсаветника код Кр. Дирекције Шума у Апатину, са платом од 6062.40 динара, коју је и до сада имао **Душана М. Поповића**, инспектора прве класе Генералне Дирекције Шума, — по потреби службе.

У Београду, 28. фебруара 1923.

за инспектора друге класе у Шумарском Инспекторату на Цетињу **Славка Петронијевића**, инспектора треће класе Генералне Дирекције Шума у Београду и за окружног шумара треће класе у Краљевској Шумској Управи **Андрјевици Антуна Калинића**, секретара исте класе Шумарског Инспектората на Цетињу, — обојицу по потреби службе.

У Београду, 28. фебруара 1923.

У Генералној Дирекцији Шума;

за инспектора треће класе **Жарка Чајкановића**, окружног шумара прве класе окружне Шумске Управе на Рашкој;

за секретара треће класе **Владислава Корженског**, окружног шумара четврте класе Шумске Управе у Охриду;

за секретаре четврте класе **Ненада Николића**, окружног шумара пете класе окружне Шумске Управе у Параћину, **Драгољуба Петровића**, окружног шумара пете класе Окружне Шумске Управе у Ђевђелији, **Ивана Симчића**, окружног шумара пете класе Шумске Управе у Кичеву, и **Драгољуба Блажека**, окружног шумара пете класе Шумске Управе у Тетову;

за секретаре пете класе **Миленка Шуњеварића**, подшумара прве класе шумске управе у Битољу, **Велимира С. Рајковића**, подшумара прве класе окружне шумске Управе у Књажевцу и **Недељка Марковића**, подшумара прве класе окружне Шумске Управе у Лесковцу;

за писаре прве класе **Марка Д. Аврамовића**, подшумара друге класе окружне шумске управе у Бајиној Башти и **Бранка Б. Јоксимовића**, подшумара друге класе окружне шумске управе у Брзој Паланци.

У Београду, 28. фебруара 1923.

за шумарског саветника у седмом чиновном разреду и управитеља Котарске Шумарије Имовне Општине Ђурђевачке у Копривници **Драгутина Храдила**, надшумарника Имовне Општине Градишке, — на властити трошак;

за шумарског савјетника у седмом чиновном разреду код Господарственог Уреда Градишке Имовне Општине у Новој Градишци **Фрању Неферовића**, шумарског савјетника управитеља Котарске Шумарије у Ориовици, — по потреби службе;

за шумарског надинжињера у осмом чиновном разреду и управитеља Котарске Шумарије Имовне Општине Градишке у Ориовици **Милана Џнатка**, шумарског надинжињера и управитеља Котарске Шумарије Имовне општине Оточке у Перушићу, по молби;

за шумарско-инжињерског пристава у десетом чиновном разреду и управитеља Котарске Шумарије Имовне Општине Оточке у Перушићу **Здравка Јербића**, котарског шумара код Господарственог Уреда Бродске Имов. Општине у Винковцима, — по потреби службе;

за шумарско-инжињерског пристава у десетом чиновном разреду код Господарственог уреда Имовне Општине Оточке у Оточцу **Оскара Костелића**, апсолвента Господарско-Шумарског Факултета у Загребу;

за шумарско-инжињерског пристава у десетом чиновном разреду код Господарственог Уреда Имовне Општине Оточке у Оточцу **Јакоба Батића**, апсолвента Господарско-Шумарског Факултета у Загребу;

за шумарско-инжињерског пристава у десетом чиновном разреду са годишњом платом од 2.000 динара код Господарственог Уреда Имовне Општине Градишке у Невој Градишчи **Јосипа Јожића**, апсолвента Господарско-Шумарског Факултета у Загребу;

Београд, 5. марта 1923.

да се стави у стање покоја с правом на пензију која му по годинама службе припада а на основу § 33. точ. а. Законског Чланка LXV. од 1912. године министеријални саветник и шеф Кр. Дирекције Шума у Загребу **Драгутин Полачек**, пошто је навршио законом прописано службено време.

Београд, 28. фебруара 1923.

за кр. министарског саветника у петом чиновном разреду и Шефа Кр. Дирекције Шума у Загребу **Јову Метлаша**, начелника прве класе Генералне Дирекције Шума, — по потреби службе;

за кр. земаљског шумарског надсаветника у петом чиновном разреду и Шефа Шумарског Одсека Министарства Шума и Рудника у Загребу, **Вилима Чмелика**, министарског саветника истог чиновног разреда и Шефа Дирекције Шума у Апатину, — по потреби службе;

за начелника прве класе у Генералној Дирекцији Шума **Јована Вуковалу**, начелника исте класе поменуте Дирекције у пензији.

У Београду, 28. фебруара 1923.

За инспектора прве класе у кабинету Министра Шума и Рудника, **Луја Новака**, инспектора прве класе код аграрне дирекције у Сарајеву, — по потреби службе.

За шумарског акцизисту код Кр. Котарске Области у Крижевцима **Тому Ђурашевића**, шумарског акцизисту код кр. котарске области у Копривићици, — по потреби службе.

За привременог шум. канцелисту српског поглаварства у Вишеграду **Вука А. Меденицу**, бившег деловођу општине Колашинске.

За шумарског референта код Српског Поглаварства у Кладиљу **Дана Булате**, шумарског надинжињера код српског поглаварства у Фојници; за мумарског референта код српског поглаварства у Маглају **Владимира Зечевића**, шумара 2. класе код Шумске Управе у Завидвићима; за шумарског референта код српског поглаварства у Гламочу **Петра Васића**, шумара 2. класе код српског поглаварства у Бугојну; за канцеларијског помоћника код српског поглаварства у Пазину, **Јакова Атијаса**, шумарског референта код српског поглаварства у Кладиљу.

Да се **Бошко Михалчић**, секретар друге класе шумарског инспектората у Скопљу, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе, с тим, да му се па име издржавања издаје 30% од његове плате.

За административног чиновника у рангу поддипломара прве класе **Животу Ђ. Камперлића**, писара исте класе генералне дирекције шума; за администраци-

тивног чиновника у рангу подшумара друге класе **Стевана Адуловића**, писара исте класе генералне дирекције шума; за административне чиновнике у рангу шумара треће класе **Бранка П. Марича** и **Доброслава М. Повловића**, писаре исте класе генералне дирекције шума.

За инспектора прве класе **Владимира Ђ. Марковића**, књиговођу у расу инспектора друге класе исте дирекције; за инспектора друге класе **Доброслава Шишмановића**, секретара прве класе исте дирекције; за секретара пете класе **Вукоту Б. Спасојевића**, писара прве класе исте дирекције.

За шумарског канцелисту у једанајстом чиновном разреду шумске управе у Дрвару **Павла С. Дукића**, писара друге класе код генералне дирекције шума у Београду.

На предлог нашег министра шума и рудника исправљамо наш указ Бр. 30.504 од 28. октобра 1922. год. у колико се односи на **Васу Радонића**, тако да гласи:

»За шумарског саветника у седмом чиновном разреду са годишњом платом 5100 динара, и шефа шумске управе у Белој Цркви, поверавајући му уједно и шумску управу у Делиблату **Васу Радонића**, шумарског саветника седмог чиновног разреда са истом платом код дирекције шума у Апатину, — по потреби службе,« пошто му је горњим указом одређена плата 4500 динара а ранијим указом Бр. 20.536 од 21. јула 1922. год. утврђена му је плата на 5100 динара годишње.

Да се **Александар Антић**, административни чиновник, у рангу подшумара друге класе окр. шумске управе у Краљеву; **Димитрије Петровић**, административни чиновник у рангу подшумара друге класе окр. шумске управе у Прокупљу и **Светозар Ђ. Којанић**, административни чиновник у рангу подшумара треће класе шумске управе у Битољу, на основи § 76. закона о чиновницима трајанског реда отпусте из службе.

За административног чиновника у ранцу подшумара треће класе окружне шумске управе у Београду **Стану Николића**, писара исте класе генералне дирекције шума.

Да се стави у стање покоја с правом на пензију која му по годинама службе припада: **Владимир Томац**, господарски управитељ Бродске имовне општине у осмом чиновном разреду.

За шумарске савјетнике у седмом чиновном разреду шумарнике осмог чиновног разреда **Милана Прстеца**; код имовне општине Оточке, **Златна Деренчина**, код имовне општине Бродске. **Владимира Очића** код имовне општине Ђурђевачке, **Душана Остојића** и **Живана Симуновића**; код имовне општине Петроварадинске, — остављајући их и надаље на досадањим местима службовања.

Шумарског надсавјетника код Дирекције шума у Сарајеву, **Макса Кирхбаумера** на властиту молбу у трајно стање покоја са пензијом, која му припада према његовим службеним годинама.

За подшумара треће класе шумске управе у Скопљу **Јарослава Конечни**, контрактуалног подшумара исте класе, шумске управе у Приштини; и за временог подшумара треће класе шумске управе у Приштини **Милосава Бран-**

новића, привременог подшумара исте класе шумске управе у Штипу, — обојицу по службеној потреби.

За шумарског надинжињера у осмом чиновном разреду и управитеља кр. шумске управе у Госпићу **Стјепана Копфа**, кр. шумарског инжињера.

За шумарско-рачунског контролора при дирекцији шума у Апатину **Лују Митаку**, шумарско-рачуничког официјала у XI. чиновном разреду при истој дирекцији.

На предлог нашег министра шума и рудника те на основу решења земаљског листопадног повјереништва у Сарајеву од 20. децембра 1922. Број 31/1922. дисец. стављамо надшумара 1. класе **Ристу Чекрилију** у трајно стање по која са пензијом, која му према његовим у државној служби непрекидно проведеним службеним годинама припада.

На предлог нашег министра шума и рудника исправљамо напр. указ од 11. фебруара 1923. 4437. у колико се односи на **Славка Делача** тако да гласи: »за кр. шумарског инжињера у деветом чиновном разреду и управитеља кр. шумске управе у Оточицу **Славка Делача**, кр. шумарско-инжињерског пристава у X. чиновном разреду кр. дирекције шума у Загребу, — по потреби службе».

У шумској управи у Скопљу: За геометра у рангу окружног шумара пете класе **Орестија Крстића**, секретара исте класе дирекције шума у Скопљу — по потреби службе.

Да се **Доброслав Шишмановић**, инспектор друге класе генералне дирекције шума, на основу § 69. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање по која са пензијом која му припада по годинама службе.

За писара треће класе **Настасију Вујанац**, свршеног ћака трговачке академије.

За шумарског надинжињера код кр. дирекције шума у Загребу **Антона Павлића**, управитеља кр. шумске управе у Ивањској; за управитеља кр. шумске управе у Ивањској **Стјепана Шурића**, кр. шумарског инжињера код кр. дирекције шума у Загребу; за управитеља кр. шумске управе у Јасенку **Фабијана Јурковића**, кр. шумарско-инжињерског пристава код кр. шумске управе у Костајници; код кр. шумске управе у Костајници **Ивана Шверка**, кр. шумарског пристава.

За надшумаре прве класе у деветом чиновном разреду: код котарског уреда у Босанској Градишици, **Јосипа Мајића**, надшумара 2. класе; код котарског уреда у Бос. Крупи, **Фрању Највирта**, надшумара 2. класе. За шумаре ског уреда у Бос. Крупи, **Фрању Највирту**, надшумара 2. класе.

За шумаре прве класе у деветом чин. разреду: шумаре 2. класе: код котарског уреда у Власеници, **Луку Кнежевића**; код котар. уреда у Невесињу, **Душана Недимовића**; код шумске управе у Олову, **Фрању Форстера**; код шумске управе у Олову, **Драгутина Остермана**; код котарског уреда у Рагатици, **Ристу Семиза**; код котарског уреда у Високом **Емила Вавру**; код шумске управе у Хан Кумпанији, **Фрању Хајдлера**; код котарског уреда у Бања Луци, **Ивана Пеху**; код котарског уреда у Бос. Градишици у шумском срезу Подградци, **Хуга Ханику**; код шумске управе Прача у шумском срезу Мокро, **Већеслава Ебенштрајга**; код котарског уреда у Љубушком, **Фердинанда Асмана**; код шумске управе у Или-

ци, **Фрању Клементу**; код шумске управе у Бос. Дубици, **Едуарда Јелинека**; код шумске управе у Теслићу, **Алојза Аугнера**; код котарског уреда у Котар Варошу, **Антуна Чернија**.

За шумаре друге класе у десетом чиновном разреду: код шумске управе у Завидовићима, **Владимира Зечевића**, надлугара; подшумаре: код шумске управе у Теслићу, **Карла Салера**; код шумске управе у Фојница, **Алојзија Долиншена**; код дирекције шума у Сарајеву, **Мустафу Логића**; код шумске управе у Тубрету, **Алојзија Јелена**; код котарског уреда у Јајцу, **Ивана Гргића**; код шумске управе у Прачу, **Маринка Гвозденовића**; код шумске управе у Кључу, **Венделина Форстера**; код дирекције шума у Сарајеву, **Вилима Нема**; код котарског уреда у Бјељини, **Мату Филиповића**; код шумске управе у Илиџи, **Петра Ковчића**; код шумске управе у Дрвару, **Хуберта Коха**; код шумске управе у Теслићу, **Велимира Чернија**; код котарског уреда у Бугојну, **Петра Васића**; код шумске управе у Завидовићима, **Фрању Думу**; код шумске управе у Бос. Дубици, **Освалда Шибера**; код котарског уреда у Дувну, **Емануела Волфа**; код котарског уреда у Кладићу, **Јакова Атијаса**; код котарског уреда у Зеници, **Симу Аничића**; код шумске управе у Немилој, **Фрању Амброза**; код шумске управе у Дрвару, **Алфреда Хана**; код шумске управе у Илиџи, **Већслава Коужика**; код котарског уреда у Бања Луци, **Сергија Божића**; код шумске управе у Сјетлини, **Риста Додера**; код дирекције шума у Сарајеву, **Захарију Богосављевића**; код шумске управе у Варешу, **Ивана Переовића**; код шумске управе у Теслићу, **Антуна Соколовића**; **за подшумаре у једанајстом чиновном разреду** са платом годишњих 1600 динара надлугаре: код котарског уреда у Бос. Градишићи, **Стеву Симића**; код котарског уреда у Травнику, **Милана Продановића**; код шумске управе у Теслићу, **Милана Геца Томљановића**; код шумске управе у Хан Кумпанији, **Карла Хника**; код котарског уреда у Санском Мосту, **Берихарда Хвојку**; код котарског уреда у Бос. Градишићи, **Илију Липовца**; код шумске управе у Завидовићи, **Матију Манаса**; код котарског уреда у Љубушком, **Јакова Јукића**; код шумске управе у Турбету, **Јосипа Галића**; код шумске управе у Немилој, **Јосипа Трбоглава**, код шумске управе у Теслићу, **Јосипа Томљановића**, код шумске управе у Дрвару, **Марка Перића**; код котарског уреда у Дувну, **Божу Чурчића**; код шумске управе у Хан Кумпанији, **Драгутина Симића**; код котарског уреда у Тузли, **Ивана Брабеца**; код шумске управе Прача у Сјетлини, **Милоша Дукића**; код котарског уреда у Коњицу, **Стјепана Твртковића**; код шумске управе у Турбету, **Јураја Ивелића**; код котарског уреда у Тузли, **Ибрахима Шехића**; код шумске управе у Немилој, **Вилима Дитриха**; код шумске управе у Илиџи, **Људевита Кесегића**; код шумске управе у Теслићу, **Стјепана Живчића**; код шумске управе у Хан Пјеску, **Бегу Челика**; код шумске управе у Бусовачи, **Флоријана Мелинца**; код котарског уреда у Тешњу, **Авду Брикића**; код котарског уреда у Рогатици, **Димитрија Кулбу**; код котарског уреда у Приједору, **Антуна Симоњића**; код котарског уреда у Приједору, **Сима Божића**; **за среске надловце у једанајстом чиновном разреду** са платом годишњих 1600 динара среске ловце: код шумске управе у Бусовачи, **Себastiјана Ариха**; код шумске управе у Илиџи, **Јакова Мартиновића**, код шумске управе у Хан Кумпанији, **Фрању Пратненера**; код котарског уреда у Коњици, **Ивана**

Шпицера; за шумарског канцелисту у једанајстом чиновном разреду са платом годишњих 1600 динара, код шумске управе у Сјетлини **Марка Брељаковића**.

За подшумаре прве класе административне чиновнике у рангу подш. исте класе и то: **Глигорија Шљеровића, Косту Јоксимовића, Александра Косића, Петра Буника, Павла В. Поповића, Аћима Косића, Драгића Радовановића, Јанка Бојанића и Нићифора Стојановића**. — **Петра Васића, Милутина Дамњановића, Косту Шарчевића, Андреју Младеновића, Владимира Ст. Живојиновића, Симу Љубисављевића, Живојина П. Јевтића, Глигорију Живковића**, — сву седморицу по потреби службе.

(U669/85)
За шумарског саветника и управитеља Слуњско-Банских имовних општина у Петрињу **Чована Лазића**, надшумарника и управитеља 2. Банске имовне општине у Петрињи, за шумарског савјетника и шефа рачуноводства Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи са сједиштем у Глинама **Стјепана Прпића**, надшумарника и управитеља 1. Банске имовне општине у Глинама; за шумарског надинжињера код господарственог уреда Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи **Душана Зеца**; за шумарског надинжињера и управитеља котарске шумарије у Петрињи **Петра Влатковића**; за шум. надинжињера и таксатора код господарственог уреда Слуњско-Банских општина у Петрињи **Душана Јасића**, шумарника; за шумско-инжињерског пристава код таксације господарственог уреда Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи **Гају Милића**; за рачунског официјала код Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи **Мату Туркаља**; за писарничког официјала Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи **Николу Бошњака**; за рачунарског официјала код Слуњско-Банских имовних општина у Петрињи са сједиштем у Глинама **Николу Смиљана**.

За управитеља кр. шумске управе у Сточцу **Тому Ђеговића**, кр. шумар. инжињера; за управитеља котарске шумарије 1. Банске имовне општине у Вргинмосту **Адама Микића**, кр. шум. инжињера и управитеља кр. шумске управе у Рујевцу; за управитеља кр. шумске управе у Рујевцу **Славка Делача**, кр. шумарског инжињера и управитеља кр. шум. управе у Оточцу; за управитеља кр. шумске управе у Св. Року **Јурја Петрака**, кр. шумарско-инжињерског пристава и управитеља кр. шумске управе у Шкарама **Ђуру Конгргу**, кр. шумарско-инжињерског пристава и управитеља котарске шумарије 1. Банске имовне општине у Вргинмосту.

Преглед

прикупљеног прихода за Шумски Фонд и учињеног прихода на личне издатке за свој шумарско особље у подручју Дирекције Шума у Скопљу за 1922. год.

Редни број	Код Шумске Управе	Приход		Расход		Приход од расхода				
		Динара	п.	Динара	п.	Динара	п.	Динара	п.	
1.	Скопље	413.449	09	138.178	72	275.270	37	—	—	
2.	Призрен	67.425	63	111.460	36	—	—	44.034	73	
3.	Тетово	365.019	69	150.372	09	214.647	69	—	—	
4.	Охрид	377.377	65	110.861	92	266.515	73	—	—	
5.	Штип	353.994	13	176.041	53	177.952	60	—	—	
6.	Нови Пазар	86.310	60	102.033	76	—	—	15.723	16	
7.	Куманово	169.902	40	164.506	39	5.396	01	—	—	
8.	Рек	180.382	87	89.044	55	91.338	32	—	—	
9.	Кос. Митровица	330.424	41	136.802	20	193.622	21	—	—	
10.	Битољ	1,218.131	40	273.139	75	944.991	65	—	—	
11.	Плевље	56.895	78	96.331	10	—	—	39.435	32	
12.	Приштина	585.842	78	172.070	94	413.771	84	—	—	
13.	Беране	90.190	29	69.090	35	21.099	94	—	—	
14.	Ђевђелија	523.685	82	147.644	22	376.041	60	—	—	
15.	Пријепоље	50.984	41	107.581	20	—	—	56.596	79	
16.	Бело Поље	56.124	48	79.998	88	—	—	32.874	40	
17.	Дирекција Шума	—	—	77.804	14	—	—	77.804	14	
		Свега . . .	4,926.141	43	2,202.962	10	2,980.647	96	257.468	54

Укупно прихода 4,926.141·43 Дин

„расхода 2,202.962·10 „

Чист приход . . . 2,723.179·33 Дин

о целокупној сечи по разним одобренима извршеној код поједињих шумских управа у подручју Дирекције Шума у Скопљу за целу 1922. год

П р е г л е д

Редни број	За какву потребу	Древа за огрев			Древа за жежење нумура			Древа за разну грађу		Комада разне врсте	С и о п о в а	Кола
		куб. м.	куб. м.	куб. м.	куб. м.	куб. м.	куб. м.	куб. м.	куб. м.			
1.	За разне ломљене кућевне потребе (сем прате за насељене)	116.109	2.735	1.021	30.627	8.561	1.262	11.364	7.361	2.745	52.267	
2.	Погребна грава за насељене	2.196	—	—	3.848	—	—	—	—	—	—	
3.	Разна чивљана најављива (сем школа, жеше, и праће, секите)	4.769	—	325	2.860	10.801	4.800	—	1.000	—	14	
4.	За све пиконе у опште	2.279	159	40	2.585	—	—	400	—	—	5	
5.	Железничке станице	530	—	638	400	—	—	—	—	—	—	
6.	Браћевинске секије	2.040	—	—	494	—	—	—	—	—	—	
7.	Разне хумане установе (Болнице, дејца склоништа и т. д.)	1.851	—	108	158	—	—	—	—	—	—	
8.	За војна најављива и све војне потребе	27.172	—	100	483	19.375	2.00	1.344	2.000	—	2	
9.	Рударске потребе	—	—	—	595	—	—	—	—	—	—	
10.	Трговину, препротају и шпекулацију	90.119	25.032	3.287	4.801	2.007	—	2.774	2.600	7.392	—	
Свега . . .		247.065	27.926	5.519	46.851	40.795	6.261	15.882	12.961	10.137	52.288	

Упоредни преглед

наплаћеног прихода за Шумски Фонд код шумских управа у подручју Дирекције
Шума у Скопљу за минулих три година.

Редни број	Код Шумске Управе	З а к о ј е в р е м е						С в е г а		Просечно за једну годину	
		1920.		1921.		1922.					
		Дин	п.	Дин	п.	Дин	п.	Дин	п.	Дин	п.
1.	Скопље	244.998	61	304.689	93	413.449	09	963.137	63	321.045	87
2.	Куманово	95.656	69	127.330	45	169.902	40	392.889	54	130.963	18
3.	Штип	241.220	58	319.318	39	353.994	13	914.533	10	304.844	04
4.	К. Митровица	48.732	74	131.540	52	330.424	41	510.697	67	170.232	56
5.	Тетово	149.300	77	184.118	20	465.019	69	698.438	66	232.812	89
6.	Приштина	102.841	29	353.042	10	585.842	78	1,041.726	17	347.242	08
7.	Ђевђелија	463.747	10	607.914	48	523.685	82	1,595.347	40	531.782	47
8.	Призрен	20.654	89	22.561	45	67.425	63	110.641	97	36.880	65
9.	Охрид	87.132	59	239.532	79	377.377	65	704.043	03	234.681	31
10.	Пећ	73.485	50	196.225	57	180.382	87	450.093	94	150.031	31
11.	Плевње	23.859	58	37.173	80	56.895	78	117.929	16	39.309	72
12.	Битољ	428.388	15	1,188.428	05	1,218.131	40	2,834.947	60	944.982	54
13.	Беране	41.853	73	64.400	30	90.190	29	196.444	32	65.481	44
14.	Пријепоље	14.055	15	45.093	50	50.984	41	110.133	06	36.711	03
15.	Нови Пазар	15.677	83	48.442	45	86.310	60	150.430	88	50.143	63
16.	Бело Поље	3.137	—	29.693	87	56.124	48	88.955	35	29.651	78
Укупно		2,054.742	20	3,899.505	85	4,926.141	43	10,880.389	48	3,626.796	50

J.

колико је стоке било на одобреној папи по државним суватима и папиљатма код поједињих шумских управа на територију

Дирекције Шума у Скопљу у 1922. год. и то:

П р е г л е Д

Редни број	П о т а к с и			Б е с п л а т н о			Укупно тргла стоке по такси и бесплатно	Наплаћено прихода за Шумски Фонд	Дниара п.					
	Ситне стоке		Крул. стоке	Ситне стоке		Крулне стоке								
	Код Шумске управе	оваци и јарина јаганча	говеди коња	оваци и разне стоке	коза и јаганча	свина јарина	говеда коња							
1. Куманово	7.260	88	—	77	7.365	427	39	—	31	7	504	7.869	8.064	—
2. Призрен	2.618	—	681	22	3.321	14.463	3.613	—	6.014	334	24.424	27.745	4.667	—
3. Штип	34.797	344	1096	455	36.692	2.249	1.153	—	80	—	3.482	40.174	85.893	—
4. Окрид	35.701	391	146	751	36.989	23.632	12.308	1865	6.102	2235	46.142	83.131	204.024	03
5. Нови Пазар	—	—	—	—	—	729	71	—	599	10	1.409	1.409	—	—
6. Битола	53.288	3565	15.1629	58.501	37.845	14.118	1311	10.277	1421	64.972	123.473	372.118	—	—
7. Гостивар	—	—	—	—	35.047	2.668	—	10.448	1757	49.920	49.920	—	—	—
8. Беране	378	—	87	—	465	11.724	1.300	—	5.145	—	18.169	18.634	610	—
9. Тетово	29.712	1433	7.1027	32.179	18.411	23.817	451	2.546	1144	46.369	78.548	158.989	50	—
10. Скопље	67.232	1432	1479	91	70.234	—	—	—	—	—	70.234	114.594	—	—
11. К. Митровица	15.358	146	160	60	15.724	—	—	—	—	—	15.724	30.816	50	—
12. Куманово	1.996	511	63	2.570	—	—	—	—	—	—	2.570	3.373	—	—
Укупно	248.340	7343	4182	4175	264.040	144.527	59.087	3627	41.242	6908	255.391	519.431	983.149	03

Oglas zakupa lovišta.

Prema ustanovama zakona o lovu od 27./4. 1923. raspisuje se dražba niže navedenih lovišta kotara Sv. Ivan Zelina i to izlučenih lovišta (§ 13. lov. zakona) te općinskih lovišta (§ 5. lov. zak.) na dan 15. Maja 1923. u 9 sati prije podne u uredu ove kr. kotarske oblasti i to sljedećim redom:

1. Općinsko lovište upravne općine Sv. Ivan Zelina unutarnji u površini od 1.125 jutara 750 čhv. Isklična cijena 100 Dinara.
2. Opć. lovište p. o. Orešje u površini 1.499 rali, 429 hv. Isklična cijena od 100. Din.
3. Opć. lovište p. o. Hrastje u površini od 2.091 ral, 1.383 hv. Isklična cijena 125 Din.
4. Opć. lovište p. o. Jertovec u površini od 2.463 rali, 620 hv. Isklična cijena 150 Din.
5. Opć. lovište p. o. Komin u površini od 1.645 jut., 1.240 hv. Isklična cijena 125 Din.
6. Opć. lovište p. o. Novomjesto u površini od 1.975 jut., 130 hv. Isklična cijena 250 Din.
7. Opć. lovište p. o. Obrež u površini od 1.104 jutra, 1.140 hv. Isklična cijena 180 Din.
8. Opć. lovište p. o. Blaževdol sa 1.269 jut., 534 hv. Isklična cijena 200 Din.
9. Opć. lovište p. o. Hrojanec u površini od 2.450 jut., 1.423 hv. Isklična cijena 200 Din.
10. Opć. lovište p. o. Prukovec u površini 2.284 hv., 1.027 hv. Isklična cijena 250 Din.
11. Opć. lovište p. o. Psarjevo u površini 2.437 rali, 250 hv. Isklična cijena 250 Din.
12. Opć. lovište p. o. Sv. Helena u površini od 2.258 rali, 971 hv. Isklična cijena 250 Din.
13. Opć. lovište p. o. Adamovec u površini od 1.465 rali, 1.160 hv. Isklična cijena 100 Din.
14. Opć. lovište p. o. Blaškovec u površini od 3.457 rali, 1.405 hv. Isklična cijena 250 Din.
15. Opć. lovište p. o. Glavnica u površini od 1.935 rali, 470 hv. Isklična cijena 125 Din.
16. Opć. lovište p. o. Laktec u površini od 1.743 rali, 396 hv. Isklična cijena 125 Din.
17. Opć. lovište p. o. Lužan u površini 1.975 rali, 937 hv. Isklična cijena 150 Din.
18. Opć. lovište p. o. Blaguša i Kašina kao jedno u površini od 2.379 rali, 149 hv. Isklična cijena 125 Din.
19. Opć. lovište p. o. Gjurdjekovec u površini 2.089 rali, 894 hv. Isklična cijena 150 Din.
20. Opć. lovište p. o. Goranec u površini 1.318 rali, 218 hv. Isklična cijena 100 Din.
21. Opć. lovište p. o. Šašinovec u ukupnoj površini 3.808 rali, 916 hv. Isklična cijena 300 Din.
22. Opć. lovište p. o. Vugrovec i p. o. Vurnovec kao jedno u ukupnoj površini od 2.857 rali, 796 hv. Isklična cijena 150 Din.

23. Opć. lovište p. o. Planina u površini od 1.691 rali. 270 hv. Isklična cijena 150 Din.

24. Izlučeno lovište pl. općine z. z. Sv. Ivan-Hrastje u površini od 551 rali, 260 hv. Isklična cijena 100 Din.

25. Izlučeno lovište z. z. Orešje u ukupnoj površini 470 rala, 994 hv. Isklična cijena 100 Din.

26. Lovište p. o. Bedenica s površinom 3502 rala i 1355 hv. Isklična cijena 200 Din.

Dražbeni uvjeti:

Gornja lovišta dražbovat će se pojedinačno; ako se prije svršetka dražbe stavi komulativna ponuda za lovišta pojedine upravne općine odnosno za čitav kotar, uzet će se iste u raspravu i dražbovati.

Sva lovišta, koja bi se komulativnom dražbom u zakup uzela, smatraju se jednim lovištem, koje mogu imati u zakupu samo 5 osoba te se naknadno cijepanje tog lovišta u djelove te davanje tih djelova u podzakup neće dozvoliti. Zakupno vrijeme počinje sa 1. Augustom 1923. a traje 15 godina i to do 30. jula 1938. uz dodatak, da zakupno vrijeme može i prije prestati, ako bi međutim novi zakon o lovnu stupio u krepost i inako odredio.

Dražbovat će se usmeno, na pismene ili brzojavne ponude neće se obzir uzeti.

Prije dražbe imadu dražbovatelji položiti žabu od 50% isklične cijene.

Dražbovati smije, koji je neporočnog života i koji nije kažnen radi prekršaja zakona o lovnu (§§ 11, 14 i 49).

Dostalac imade nakon dražbe nadopuniti položenu žabu do visine dvo-godišnje zakupnine, polovica služi kao zakupnina prve godine, a polovica kao jamčevina odnosno zakupnina za posljednju godinu.

Zakupninu svaki puti za sljedeću godinu dužan je dostalac odnosno zakupnik platiti svake godine unapred a najkašnje do 1. srpnja.

Zakupnik je dužan škodljivu i grabežljivu zvjerad tamaniti, a korisnu divljač uzgajati, te lov racionalno tjerati, te će nakon obavljenje dražbe se istoj pismeno obvezati napose, da će se strogo držati i provođati propise lovne zakona.

Biljegovne pristojbe skopčane sa ovom dražbom nosi dostalac odnosno zakupnik.

Pobliži dražbeni uvjeti kao i lovištne prilike mogu se saznati od ove kr. kotarske oblasti.

Kr. kotarska oblast u Sv. Ivanu Zelini,

dne 17. travnja 1923.

Kr. kotarski predstojnik:

Sresko poglavarstvo Travnik.

Br. 642 ad.

Oglas.

Kod sreskog poglavarstva u Travniku prodavaće se dne 15. maja 1923. u 10 sati prije podne putem javne pismene i usmene dražbe oko 10.000 (deset hiljada) prostornih metara bukovog ogrevnog drveta u državnoj šumi Goleško Osoje sa iskličicom cijenom od 23 Din (dvadesetitrri dinara) za prostorni metar bukovog ogrevnog drveta.

Svaki nudioce mora položiti prije početka dražbe vadij u iznosu od 23.000 Din (dvadesetitr hiljade dinara) i taksenu marku od 20 dinara.

Strani podanici polažu dvostruki vadij.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom od 20 Din treba poslati zapечаćene sreskom poglavarstvu u Travniku i moraju stići najkasnije do 15. maja 1923. do 10 sati.

Na omotu mora biti napisano: »Ponuda na 10.000 prostornih metara bukovog ogrijevnog drveta«.

Stoji svakome reflektantu slobodno da šumu prije dražbe razgleda.

Pogodbe kupnje i prodaje izložene su na uvid u sobi broj 14 Sreskog poglavarstva u Travniku.

Dražba se neće obdržavati ako istoj ne pristupe makar tri ozbiljna nudioca.

Neće se nikako uvažiti naknadne ponude ili očitovanja.

Nakon svršetka usmene dražbe otvorice se i pročitat pismene ponude.

Dostalac mora da snosi sve troškove raspisa ove dražbe.

Kupac je dužan platiti Jugoslavenskom Šumarskom Udrženju prinos od 0.1% (posto) od cijele kupovine.

Gospodin Ministar Šuma i Rudnika u Beogradu bira slobodno između ovih prispjelih ponuda a može sve i jednu odbiti bez da navede razloge.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Poglavar sreza travničkog:

ДИРЕКЦИЈА ШУМА У САРАЈЕВУ.

Број 9244.

Д. ш.

Сарајево, дне 13. априла 1923.

Оглас.

Код Дирекције шума у Сарајеву продаваће се дне 9. јуна 1923. у 10 сати путем јавне усмене и писмене dražbe око 5000 м³ оморових и око 1000 м³ бјелоборових вјетролома и извала.

Ово се дрво налази у шумском предјелу »Гајеви« крај цесте између Кошутице и Жљебова у подручју шумске управе Хан - Пијесак, те стоји сваком рефлектанту слободно да га прије dražbe разгледа.

Исклучна шијена је 50 (петдесет) Динара по кубику просечно без обзира на квалитет дрвета.

Сваки nudioč mora положити прије почетка dražbe taksenu marku od 20 Dinara i vadij od 30.000 Dinaara. Strani припадници плаћају dvostruki vadij.

Писмене понуде са vadijem i taksenom markom od 20 Dinaara треба poslati запечаћене дирекцији шума у Сарајеву и морају стићи најкасније до 9. јуна 1923 у 10 сати.

Погодбе купње и продaje izložene су na uvid kod дирекције шума у Сарајеву соба број 92.

Неће се никако уважити naknadne ponude i очитovanja.

Купац је дужан платити Југославенском Шумарском Удружењу од 0.1% (posto) od cijele kupovine.

Господин Министар Шума и Рудника бира слободно између стављених ponuda a може све i једну odbiti bez da navede razloga.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Kr. kotarska oblast u Delnicama.

Broj 3661 — 1923.

Delnice, 11. travnja 1923.

Predmet: z. z. Crnilug, Lokve, Mrzlavodica, Mrkopalj dražba jelovih i bukovih stabala.

Oglas dražbe jelovih i bukovih stabala.

Temeljem po upravnom odboru županije modruško-riječke u Ogulinu odbrenih drvosječnih predloga godine 1922. i 1923. ovim se od strane ove kr. kotarske oblasti raspisuje dražba jelovih i bukovih stabala, kako je to u skr. žaljci navedeno.

Tek. broj	Zemljistična zajednica	Šumski predjel	Vrst drva	Broj stab.	Kubni sadržaj		Isključna cijena Din	Vadijum Din
					gradje	gorivo		
1.	Mrkopalj	Crnakosa	jela	50	181'0	33'00	75.025	7502
		Tjesnac		172	561'00	136		
2.	Lokve	Mrzli jarak	jela	120	542'00	114	55.340	5534
3.	Mrzlavodica	Stelnik	jela	70	303'10	69 00	30.645	3064
4.	Crnilug (E = 1922)	Belevina	jela	106	420'00	56	43.105	4310
			bukva	17	25'00	19		
5.	Crnilug (E = 1921)	Dolci Belevina	jela	75	264'00	50'00	29.423	2942
			bukva	46	65'00	45'00		
			jela	28	118'00	25.—		
			bukva	7	13'00	11.—		
6.	Z. Z. Crnilug	Glovičića Rohač	jela	976	jelovih trup.	477 00	—	5.950 595

Dražba će se obdržavati dne 11. (jedanaestoga) maja 1923. u uredu kr. kotarske oblasti u Delnicama.

Dražbovati će se za svaku zemljističnu zajednicu zasebno.

Općeniti dražbeni uvjeti.

1. Kupoprodaja uslijede na panju bez naknadne premjerbe.
2. Dražbuje se isključivo putem pismenih ponuda te se usmene, brzjavne, telefonske, naknadno podnesene i ponude ispod isključne cijene neće uvažiti.
3. Ponudu treba vlastoručno potpisati i priložiti 10% žaobinu od isključne cijene.

4. U propisno biljegovanju (20. dinara biljeg) ponudi treba označiti skupinu stabala (trupaca) za koju (koje) se ponuda stavlja. Zatim ponudjenu svotu treba označiti brojevima i slovima — te dodati izjavu nudioca, da su mu dražbeni uvjeti poznati i da na iste bezuvjetno pristaje.

Dražbeni uvjeti — procjena stabala i trupaca stoje na uvid za vreme uredovnih sati u uredovnici šumar. tehničkog izvjestitelja kr. kot. oblasti u Dežnicama.

Upravitelj: Špeljak v. r.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Код шумарске управе Турбе пролаваће се дана 14. маја 1923 у понедељак у 10 сати прије подне путем јагње dražbe 1000 m³ букових stabala na panju u državnoj šumi »Радаље« uz cijenu od 35.50 Din za 1 m³ građevnog i 17.50 Din za 1 m³ ogrevnog drveta u razmjeru 50 i 50%.

Šuma je udaljena od жељ. станице Турбе око 5 до 6 km, и stabla se mogu u svako doba pogledati na лицу места u šumi.

Сваки nudioc mora prije dražbe polожiti vadiz u iznosu od 2050 Din u bonovima ili gotovu, strani državljani dvostrukou.

Pismene ponude biloštevanje sa 20 Din taksehina maraka i proviđene sa na- vedenom jamicom treba da stignu zapечаćene ovoj upravi najdalje 14. maja 1923. god. do 10 sati prije podne i otvoriti se nakon svršene usmene dražbe.

Dražba se neće obdržavati ako istoј ne pristupi načinje z ožbiljna licitanta.

Kupac je dužan uplatiti za jugoslavensko šumarsko udruženje 0.1% od cijele kuponarine.

Posesbi uvjeti mogu se vidjeti kod ove uprave za vrijeđe uredovnih sati.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno među ponudama i može sve bez navora razloga odbiti.

Do tega решења обvezani su kupci svojim ponudama.

Шумска управа Турбе

број 133 ад од 20. aprila 1923. год.

Broj: 2561/1923.

Prodaja stabala.

Prodaje se samo putem pismenih ponuda u šumi na panju u tri prodajne skupine na području kr. šumske uprave u Pitomači I. u sjekoredu I. 6. bukovine za tvorivo 763 m³, za ogrijev 4157 m³; na području kr. šumske uprave u Ogulinu II. u sjekoredu V. 7. jelovine za tvorivo 712 m³, za ogrijev 799 m³, bukovine za tvorivo 46 m³, za ogrijev 615 m³; na području kr. šumske uprave u Novom III. u sjekoredu II. 6. jelovine za tvorivo 382 m³, za ogrijev 151 m³, bukovine za tvorivo 517 m³, za ogrijev 1606 m³.

Sa biljegom od 20 Din providjene, zatvorene pismene ponude valja najzad 12. maja t. g. do 11 sati prije podne predložiti potpisanoj Direkciji šuma, gdje se mogu uviditi i dobiti dražbeni i ugovorni uvjeti, iskaz prodajnih skupina, obrazac ponude i omot.

Kr. Direkcija šuma u Zagrebu.

Kr. županijska oblast u Zagrebu.

Broj: 13.243.

Zagreb, 26. travnja 1923.

Oglas.

Temeljem naredbe od 2. III. 1891. broj 30.551 i one od 5. XI. 1898. broj 43.532 određuje se obdržavanje lugarskih ispita kod ove kr. županijske oblasti za 25. i sljedećih dana mjeseca lipnja.

Propisno u smislu § 1. gore citiranih naredaba obložene i valjano taksi-rane molbe imaju se podnijeti kr. ovoj županijskoj oblasti najkasnije do 10. lipnja 1923.

Upravitelj:
Kr. banski savjetnik: Bosanac v. r.

MEŠČANSKA KORPORACIJA v KAMNIKU razpisuje službo GOZDARJA

s fakultetno izobrazbo. — Eventuelno stalno nameščenje po zadovoljivem enoletnjem provizoriju.

Ponudbe je staviti do 20. maja 1923 na gospodarski odbor Meščanske Korporacije v Kamniku.

Šumarija Vareš.

Broj: 377.

OGLAS.

Kod šumske uprave u Varešu prodavaće se dne 19. maja u subotu 1923. u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 350 kub. metr. četinjastog drveta u šumi Zvijezda odjel 223 a i b.

Isklična cijena iznosi 60 dinara po kubnom metru.

Svaki nudioč mora položiti prije početka dražbe vadij od 2100 dinara u gotovom ili u državnim bonovima. Strani podanici polažu vadij u dvostrukom iznosu.

Stoji svakome reflektantu slobodno, da šumu prije dražbe razgleda, a uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod ove šum. uprave.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navoda razloga odbiti.

Vareš, dne 21. aprila 1923.

Šumarija Vareš.

Objava licitacije ogrevnog drva.

Kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se dana 17. Maja 1923. g. u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom ogrevno drvo (mešano: brest, hrast, jasen, topola i dr.) izradeno i složeno:

Grupa	Kr. Šumska Uprava	Mesto, gde su drva	Pr. mm	Procenbena vrednost Dinara	Sadanja nad-visina	Primetba
1.	Z u p a n j a	Srez Lože (kod panja)	100	3.800	15 %	Udaljeno od željezničke stanice Otok 7 km.
2.			100	3.800		
3.			100	3.800		
4.			200	7.600		
5.			200	7.600		
6.			200	7.600		
7.			300	11.400		
8.			300	11.400		
9.			300	11.400		
10.			400	15.200		
11.			400	15.200		
12.			400	15.200		
13.			608	23.104		
S v e g a			3608	137.104		
14.	Morović	Srez Topolovac (kod panja)	645	35.551	15 %	Udaljeno od obale Spačve do 1 km.
15.		Na obali Studve	383	23.000	5 %	

Drva su većim delom oblice, u manjem cepanice.

Opšti uslovi:

- Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju, providene sa 20 Din taksenih marka. Ponudene sume moraju biti rukom ispisane

sa arapskim brojkama i pismenima. Na zavodu ponude mora biti jasno napisano: Ponuda za ogrevna drva od ponudjača . . .

2. Ponude se imaju predati najkasnije do 11 sati dana 17. Maja o. g. kod blagajnice Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima.

Ponudi ima priležati vadium 10% (deset) od procenbene vrednosti, bilo u gotovom novcu, bilo u državom zagarantovanim hartijama od vrednosti ili onima vrednosnima hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi mora ponudjač da izjavи da su mu svi uslovi licitacije kao i zapisnika licitacije, koji zastupa ugovor, dobro poznati, da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

3. Ponude se mogu podnašati na svaku grupu zasebice, a kumulirati se mogu dve, više ili sve grupe u srezu Lože.

4. Ponude, podnešene posle određenog roka, na dalje, telegrafske, nepotpuno ili nikako taksirane, ne će se uzeti u obzir.

5. Kupovnina se plaća kod blagajnice Kr. Direkcija Šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Kod plaćanja kupovnine dužan je kupac od iste još platiti 2·8% u ime taksenih maraka i doprinosa.

6. Rok za izvlačenje i otpremu drva traje do kraja Decembra 1923. godine.

7. Svi podrobnijsi uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima, Kr. Šumske Uprave Županja i Morović.

U Vinkovcima, dne 17. Aprila 1923. god.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 15/22.

OGLAS.

Kod šumarije u Nemiloj prodavaće se dne 22. maja o. g. u 14 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 2000 (dve hiljade) prost. metara bukovog gorivog drva franko vagon stovarište kod km. 102.8/9 na pruzi Sarajevo-Brod sa iskličnom cijenom od 100 (sto) dinara za jedan prost. metar. — Drvo je zimske sjeće.

Svakom reflektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe razgleda.

Svaki nudioč mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 20%) od isklične cijene u gotovom ili u državnim bonovima i taksenu marku od 20 Dinara.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjnoj šumariji i moraju iste prije početka usmene dražbe stići.

Na omotu mora biti napisano: »Ponuda na 2000 p. m. bukovih gorivih drva«.

Dražba se neće obdržavati ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioča.

Kupac je dužan platiti jugoslav. šumarskom udruženju prinos u iznosu od 0,1% cijele kupovnine.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navedanja razloga odbiti.

Uvjjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje šumarije.

Šumarija Nemila.

Oglas.

Kod šumarije u Nemiloj prodavaće se dne 22. maja o. g. u 13 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 500 kub. jelovog korisnog drva franko vagon stovarište stanica Nemila sa iskličnom cijenom od 180 Din. (stoosamdeset Din) za jedan kub. metar. Balvane jesu zimske sjeće. — Svakom reflektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe razgleda. —

Svaki nudioč mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 20%) od isklične cijene u gotovom ili državnim bonovima i takšenu marku od 20 Dinara. —

Pismene ponude sa vadijem i takšenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka usmene dražbe stići.

Na omotu mora biti napisano: »Ponuda na 500 m³ jelovih balvana.«

Dražba se neće obdržavati, ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioča. — Kupac je dužan platiti jugosl. šum. udruženju prinos u iznosu od 1%₀₀ cijele kupovnine. — Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navođanja razloga odbiti. —

Do rješenja vezani su nudioči na svoje ponude. —

Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje uprave. —

Šumarija Nemila

Direkcija šuma u Sarajevu.

Broj: 643/23

Sarajevo, dne 21. aprila 1923.

D. Š.

Oglas.

Kod Direkcije šuma u Sarajevu prodavaće se dne 23. maja 1923. u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 10.000 (deset hiljada) kubnih metara bukovog drveta u državnoj šumi »Osoje« sreza Višegradskog.

Isklična cijena iznosi 25 dinara po kubnom metru prosječno. Vadij iznosi za pripadnike naše države 25.000 dinara a za strane pripadnike 50.000 dinara, koje mora svaki nudioč prije početka usmene dražbe položiti zajedno sa takšenom markom od 20 dinara. Pismene ponude sa vadijem i takšenom markom od 20 dinara treba poslati zapečaćene Direkciji šuma u Sarajevu i moraju stići najkasnije do 23. maja 1923. u 10 sati.

Stoji svakome reflektantu slobodno, da šumu prije dražbe razgleda.

Neće se pod nikakvim uvjetom uvažiti naknadne ponude i očitovanja. Gospodin ministar šuma i rudnika ima pravo da slobodno bira između prijedloga ponuda te da sve i jednu odbije bez navedenja razloga.

Dostalac dužan je da snosi troškove raspisa ove dražbe.

Pogodbe kupnje i prodaje izložene su na uvid kod Direkcije šuma u Sarajevu soba broj 90.

Objava licitacije bukovog ogrevnog drva.

Kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se na osnovi rešenja Ministarstva Šuma i Rudnika, generalne šumarske direkcije od 12. Aprila o. g. broj 10.446 — 1923. dana 22. Maja o. g. u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom izrađena bukova ogrevna drva, složena kod panja na sečini sreza Muratovice, kr. šumske uprave Rajić, udaljeno od željezničke stanice Novska 5—9 km. Drva su, u glavnom, cepanice I. klase, rađena ove zime. Prodajne grupe so ove:

Redni broj	Broj složaja, koji obrazuju grupu	Prostornih metara	Procenbena vrednost Dinara	
I.	487	2000	136.043	
II.	1206	4000	281.030	
III.	534	2000	139.349	
IV.	984	4007	281.353	
V.	470	2000	141.618	
VI.	1021	3422	235.238	
VII.	543	1765	124.909	
VIII.	1097	4000	277.578	
IX.	1161	4000	275.830	
X.	649	2000	137.810	
XI.	1179	4098	272.260	Sadanja nadvisina je 15 %.
Svega:	9331	33.292	2,303.018	

Opšti uslovi:

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju po tabaku providene sa 20 Din taksenih marka. Ponudene sume moraju biti rukom ispisane sa arapskim brojkama i pismenima. Na zavoju ponude mora biti jasno napisano: Ponuda za bukova ogrevna drva od ponudjača

2. Ponude se imaju predati najkasnije do 11 sati dana 22. Maja o. g. kod blagajnice Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima.

Ponudi ima priležati vadium od 5% (pet) od procenbene vrednosti, bilo u gotovom novcu, bilo u državom zagarantovanim hartijama od vrednosti ili onima vrednosnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi mora ponudjač da izjaví, da su mu svi uslovi licitacije kao i zapisnika licitacije, koji zastupa ugovor, dobro poznati, da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

3. Ponude se mogu podnašati na jednu grupu, dve i više grupa zajedno ili kumulativno na sve grupe (ceo kvantum).

4. Ponude, podnešene posle određenog roka, nadalje telegrafske ponude i konačno ponude koje ne odgovaraju ma jednom od uslova ove objave ili

uslova licitacije ili sadrže zasebne kakove uslove ponudjača, ne će se uzeti u obzir.

5. Kupovnina se plaća kod blagajnice Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Kod plaćanja kupovnine dužan je kupac još platiti na kupovninu 2-8% u ime taksenih marka i doprinosa.

6. Rok za izvlačenje drva iz sečine traje do kraja Aprila 1924. godine.

7. Svi podrobniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima te Kr. Šumske Uprave u Rajiću.

U Vinkovcima, dne 21. Aprila 1923. god.

Kr. Direkcija Šuma.

ОГЛАС.

Код српског поглаварства у Сребреници, продаваће се дне 8. маја 1923 у 10 сати прије подне путем јавне усмене и писмене дражбе 200 м³ прног боровог дрвета од стабала на пању. То се дрво налази у шуми «Зарадовина» општина Лука и стоји сраком рефлектанту па вољи, да дрво прије дражбе разгледа. Исклична цијена изнаша попријечно 45 Дин по кубном метру.

Сваки нудиоц мора прије почетка дражбе положити вадиј од 900 Дин и таксену марку од 20 Дин. Страни припадници треба да положе двоструки вадиј.

Писмене понуде са вадијем и таксеном марком од 20 Дин треба послати запечачене српском поглавару у Сребреници и морају стићи најкасније до 8. маја 1923. до 10 сати.

Погодбе купње и продаје могу се добити код српског поглаварства у Сребреници.

Неће се никако уважити накнадне понуде или очитовања.

Дирекција шума у Сарајеву, бира слободно између стављених понуда ге може све и једну одбити без наведења разлога.

Privatnu službu

traže kod kojeg većeg šumskog preduzeća dva potpuno zdrava 36 i 30 god. stara šum. ingenieura s potpunom bečkom fakultetskom spremom. Isti služe već nekoliko godina u državnoj šumarskoj službi u Bosni, pa radi slabih plata namjeravaju skoro istu napustiti

Cijen. ponude neka se izvole slati ovom uredn. pod „Bosna“.

„SLAVEKS“

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvadja i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

société anonyme d' exploitation forestière,
Zagreb.

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

SLAVONIJA

društvo na dionice
za industriju drva

ZAGREB, Mažuraničev trg 11.

Telefon broj 20 - 56 i 17 - 22.
Osnovano godina 1904.
Zaposleno 1200 radnika.

Brzojavi: „SLAVONIJA“.
Dionička glavnica K 80,000,000.
Pričuvna glavnica K 37,500,000.

Parna pilana, tvornica furnira, pokućtva, sjedala za stolice i parketa u Brodu na Savi.

Izrađuje razanu gradju iz svih vrsti tvrdog drveta, naročito iz slavonske hrastovine, zatim furnire iz svih vrsti domaćog i eksotičnog drveta te iz vočaka. Sjedala za stolice i parketa iz hrastovine i bukovine.

Proizvadja masivno pokućtvo iz bukovine, hrastovine, brestovine, jasenovine i favorovine.

Podružnice i zastupstva u Beogradu, Brodu n. S., Wienu, Pragu, Brnu, Budapešti, Segedinu, Oradea Mare (Nagyvárad), Aradu i Bukareštu.

NAŠIČKA TVORNICA TANINA I PAROPILA D. D.

Centrala ZAGREB, Mažuranićev trg br. 23.

Parne pilane u Sušine-Gjurgjenovcu,
Ljeskovici i Andrijevcima, tvornice
tanina, parketa, bačava i pokučtva
u Sušine-Gjurgjenovcu.

Preporuča sve vrsti i izradbe tvrdog
drvca, parkete, bačve i uredski ame-
rikanski namještaj.

Prvo jugoslovensko d. d. za šumsko gospodarstvo i industriju.

Destilacija drva d. d.

Centrala: ZAGREB, Gjorgjićevo ul. broj 2./II.

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drveta u Tesliću. Parna
pilana u Tesliću i vlastelinstvo u Siraču kraj Daruvara.

Produkcija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, for-
maldehyd, sredstva za denturiranje, lahka i teška ketonska i
acetonska ulja, katran i smola. Sve vrsti smrčevog, jelovog i
borovog rezanog materijala, hrastovi, javorovi i jesenovi trupci.

Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

Dioničarsko društvo
za eksplotaciju drva
Zagreb, Gajeva ul. 32

Telefon 16-34, 14-55, 12-38.
Brzojavi: „EXPLOITAT“.

Parna pilana i tvornica
parketa Virovitica.

Parna pilana Teslić.

Prodajni ured Banja-Luka.

Proizvadja i eksportira:
hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, gorivo
drvo te parkete.

Société Anonyme
d'Exploitation forestière
Zagreb, Gajeva ul. 32

Téléphone 16-34, 14-55, 12-38.
Télégrammes: „EXPLOITAT“.

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets Virovitica.

Scierie à vapeur Teslić.

Bureau de vente Banja-Luka.

Produits et exportés:

matériaux eu chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction
et matérieux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

„CROATIA“ dioničko društvo
za industriju drva
u Zagrebu, Zrinjski trg 17

Proizvadja i eksportira raznovrsni drvni materijal.

Specijalna proizvodnja u Siraču kraj Pakraca:
bukov pareni in nepareni rezani materijal.

Šumska industrija

FILIPA DEUTSCHA SINOVI

Vrhovčeva ul. 1

Z A G R E B

Telefon broj 47

PARNA PILANA U TUROPOLJU.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine
potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

UTEMELJENA GODINE 1860.

Direkcija Šuma u Sarajevu.

Broj: 12.050/23.
D. Š.

Sarajevo, dne 25. aprila 1923.

Oglas.

Kod Direkcije Šuma u Sarajevu prodavaće se **dne 30. maja 1923.** u 10 sati putem jayne usmene i pismene dražbe oko $3000 m^3$ cetinjastih ležika i vjetroloma u državnoj šumi Toholjska planina sreza Fočanskog.

Isklična cijena iznosi 30 dinara po kubnom metru prosječno.

Svaki nudioč mora položiti prije početka dražbe vadij od 9000 dinara i taksenu marku od 20 dinara, strani pripadnici poštuju dvostruki vadij.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom od 20 dinara treba poslati zapečaćene Direkciji Šuma u Sarajevu i moraju stići najdulje do 30. maja 1923. u 10 sati.

Neće se nikako uvažiti naknadne ponude i očitovanja.

Stoji svakome reflektantu slobodno da šumu prije dražbe razgleda.

Pogodbe kupnje i prodaje izložene su na uvid kod direkcije šuma u Sarajevu soba broj 69 ili 90.

Gospodin Ministar Šuma i Rudnika bira slobodno između prispjelih ponuda a može sve i jednu odbiti bez navedenja razloga.

Dostalac je dužan da snosi troškove raspisa dražbe.

Oglas.

Kod poglavara sreza fočanskog prodaće se **dne 29. maja 1923.** u 10 sati prije podne putem javne usmene i pismene dražbe oko 1300 (hiljadu tri stotine) kubnih metara četinjaste građe od nagorelih stabala u odjelima 412, 415, 417 i 419 šumskog predjela Vučevu sa početnom cijenom od 32 Din 0 p (trideset dva dinara 0 para) za svaki kubni metar.

Svaki nudioč mora položiti prije početka dražbe vadij u iznosu od 4200 Din 0 para (četiri hiljade dvesta dinara 0 para) i taksenu marku od 20 Din.

Strani podanici polažu dvostruki vadij.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom od 20 Din treba poslati zapečaćene poglavaru sreza fočanskog u Foči i moraju stići najkasnije do 29. maja 1923. do 10 sati.

Na omotu mora biti napisato »Ponuda na 1300 (hiljadu tri stotine) kubnih metara građe od nagorelih stabala u šumi »Vučevu«.

Stoji svakom reflektantu slobodno, da šumu prije dražbe razgleda.

Pobliži uvjeti mogu se vidjeti kod poglavara sreza fočanskog u sobi broj 7.

Nakon svršetka usmene dražbe otvorice se i pročitati pismene ponude.

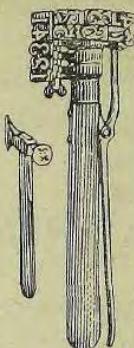
Dostalac mora da snosi sve troškove raspisa ove dražbe.

Kupac je dužan platiti Jugoslavenskom Šumarskom Udrženju prinos od 0.1% (posto) od cijele kupovine.

Gospodine Ministar Šuma i Rudnika u Beogradu bira slobodno između ovih prisjeljih ponuda, a može sve i jednu odbiti, bez da navodi razloga.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerjenje, vrpce za mje-

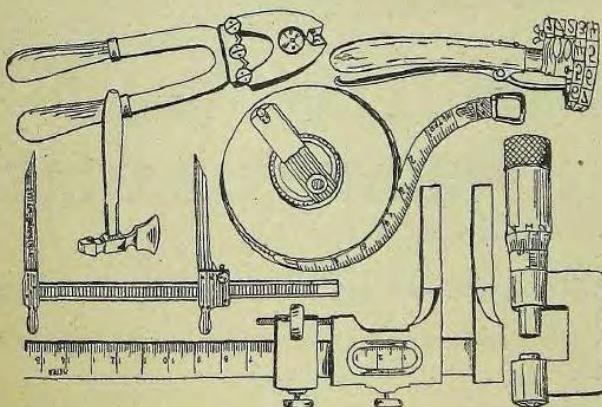
renje, brojevi iz ocjeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke — kod

ŠANDORA SCHNELLERA, rezbara
ZAGREB, Strossmayerova ulica 6.

Prva zagrebačka tvornica štampilja i pečata
IGN. JUSTITZ, rezbar ZAGREB

STROSSMAYEROVA UL. 8. — Veliko skladište alata za doznamku i mjerene drveta; kao Göhlerovi kolobroji promjerke (klupe),

mjeračke vrpce iz platna i čelika, šumski čekići, boje, krede (otporne protiv kiše) brojevi iz ocijeli i gume i t. d.

Ljubljana Fr. Ševčík Židovska ul. 8 puškar in trgovec z orožjem

Ustanovljeno l. 1882.

Kr. prodaja smodnika (baruta).

Najveće skladište raznovrsnih pušaka, repetirpištola, samokresa te lov. pribora i municije. Upozorujem osobito na glasovite sulske zatvorene puške i trocjevke. Bogat izbor finih opreme za lovece.

Oružje i municiju samo uz dozvolu za nošenje oružja.

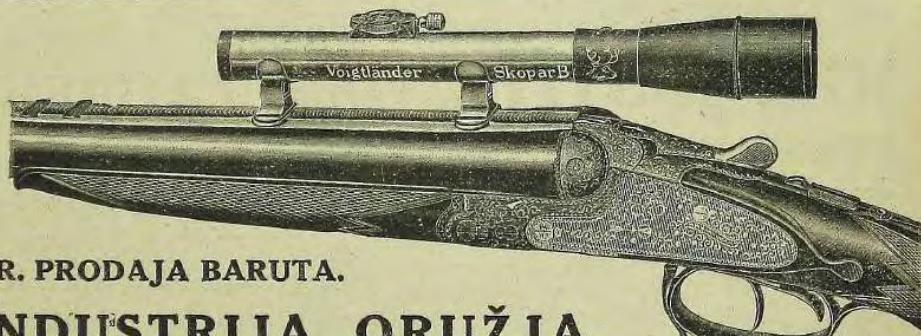
Raspšiši se po cijeloj državi.

Na drobno in debelo.

Hajde ehe складиши разноврсних пушака, репетирпиштоља, самокреса те ловачког прибора и мунције. Упозорујем особито на гласовите сулске затворене пушке и троцјевке. Богат избор финих опрема за ловце.

Оружје и мунцију само уз дозволу за ношење оружја.

Распошиље се по цијелој држави.

KR. PRODAJA BARUTA.

INDUSTRija ORUŽJA

BOROVNIK i VRBANIĆ, ZAGREB

JURIŠIĆEVA ULICA BROJ 9.

Prodaja svakovrsnog oružja, municije i lovačkih potrepština.

Obavljamo svakovrsne popravke, koji spadaju u puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora.

Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

(Prodaja na veliko i na malo.)